

RIKS REVISIONEN

RiR 2026:27

Säker hantering av asbest

– statens ansvar för tillstånd, tillsyn och kunskap

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska statliga myndigheter och verksamheter. Vi bedriver både årlig revision och effektivitetsrevision. Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat och är en viktig del av riksdagens kontrollmakt som bidrar till förbättringar och demokratisk insyn.

Denna rapport har tagits fram inom effektivitetsrevisionen, vars uppgift är att granska hur effektiv den statliga verksamheten är. Vi lämnar även rekommendationer för att förbättra den granskade verksamheten. Effektivitetsgranskningar lämnas direkt till riksdagen som bereder dem tillsammans med en svarsskrivelse från regeringen.

RIKS REVISIONEN

Riksrevisionen
RiR 2026:27
ISBN 978-91-7086-766-8
ISSN 1652-6597
Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2026

RIKS REVISIONEN

Beslutad: 2026-10-20
Diarienummer: 2025/0590
RiR 2026:27

Till: Riksdagen

Härmed överlämnas enligt 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. följande granskningsrapport:

Säker hantering av asbest

– statens ansvar för tillstånd, tillsyn och kunskap

Riksrevisionen har granskat Arbetsmiljöverkets och regeringens insatser för en säker hantering av asbest. Resultatet av granskningen redovisas i denna granskningsrapport. Den innehåller slutsatser och rekommendationer som avser regeringen och Arbetsmiljöverket.

Riksrevisorn Christina Gellerbrant Hagberg har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektören Christian Andersson har varit föredragande. Revisionsdirektören Kristina Lovén Seldén och enhetschefen Katarina Richardson har medverkat i den slutliga handläggningen.

Christina Gellerbrant Hagberg

Christian Andersson

För kännedom

Regeringskansliet; Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmiljöverket

Innehåll

Sammanfattning 4

1 Inledning 6
1.1 Motiv till granskning 6
1.2 Övergripande revisionsfråga och delfrågor 7
1.3 Avgränsningar 8
1.4 Bedömningsgrunder 9
1.5 Metod och genomförande 10

2 Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning och tillsyn gällande asbest 11
2.1 Arbetsmiljöverkets uppdrag och organisation 11
2.2 Tillstånds- och anmälningsprocessen för asbestarbete 11
2.3 Tillsyn av arbete med asbest 16

3 Arbetsmiljöverkets arbete med asbesttillstånd 19
3.1 Tillståndsprövningen innebär en begränsad kontroll 19
3.2 Bristande erfarenhetsutbyte och metodstöd försvårar en enhetlig tillståndsprövning 23
3.3 Otillräcklig kontroll av kunskap i asbestutbildningar 25
3.4 Bristande systemstöd och data försvårar analys och uppföljning 28

4 Arbetsmiljöverkets arbete med asbesttillsyn 31
4.1 Asbesttillsynen präglas av bristande enhetlighet 31
4.2 Små möjligheter till organisatoriskt lärande inom asbesttillsynen 33
4.3 Begränsade förutsättningar för att genomföra asbestinspektioner där de förväntas göra mest nytta 37

5 Regeringens styrning 41
5.1 Sen och begränsad styrning på asbestområdet 41
5.2 Regeringen har inte gett Arbetsmiljöverket tillräckliga förutsättningar för effektiva insatser på asbestområdet 44

6 Slutsatser och rekommendationer 46
6.1 Systemet med asbestutbildningar har stora brister 47
6.2 Bristande styrning försvårar en enhetlig och effektiv asbesttillsyn 48
6.3 Brister i systemstöd och statistik gör tillsynen mindre träffsäker och försvårar uppföljning 49
6.4 Regeringens åtgärder har varit sena och begränsade 50
6.5 Rekommendationer 50

Ordlista 52

Referenslista 53

Elektroniska bilagor

Till rapporten finns bilagor att ladda ned från Riksrevisionens webbplats. Bilagorna kan även begäras ut från ärendets akt genom registraturen.

Bilaga 1. Metod

Bilaga 2. Internationell utblick

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat om Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning och tillsyn av arbete med asbest fungerar effektivt. Granskningen omfattar även regeringens styrning på området. Granskningen visar att tillståndsprövningen och tillsynen av arbete med asbest inte fungerar tillräckligt effektivt. Det finns brister i systemet för asbestutbildningar, i Arbetsmiljöverkets styrning och i myndighetens förutsättningar för att bedriva en riskbaserad tillsyn. Regeringen har dessutom varit sen med att hantera kända problem på området. Sammantaget försvårar detta arbetet med att förhindra exponering för asbest.

Systemet för asbestutbildningar har betydande brister

Granskningen visar att det finns betydande brister i systemet för asbestutbildningar. Det saknas en oberoende kontroll av att arbetstagare som genomgått utbildning faktiskt har de kunskaper som krävs för att arbeta säkert med asbest. Kunskapsprov genomförs och bedöms av utbildningsanordnarna själva, vilket innebär att utbildningsintygen inte utgör någon garanti för faktisk kompetens.

Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning bygger i huvudsak på kontroll av sådana intyg. Eftersom myndigheten saknar befogenhet att kontrollera eller ställa krav på utbildningsanordnarna är dess möjligheter att bedöma arbetstagarnas faktiska kompetens begränsade. Samtidigt visar granskningen att det förekommer återkommande brister i kunskapen om säker hantering av asbest.

Asbesttillsynen bedrivs inte tillräckligt enhetligt

Riksrevisionen bedömer att Arbetsmiljöverkets styrning av asbesttillsynen inte har varit tillräcklig för att säkerställa en enhetlig tillsyn. Myndigheten saknar ett uppdaterat och väl förankrat metodstöd, och strukturerna för kunskapsdelning, erfarenhetsutbyte och kompetensförsörjning är inte tillräckligt utvecklade.

Asbesttillsynen bedrivs i en decentraliserad organisation där arbetssätt och bedömningar kan variera mellan regioner och inspektörer. Arbetsmiljöverket har på senare tid vidtagit åtgärder för att öka enhetligheten, men Riksrevisionen bedömer att ytterligare arbete krävs.

Bristande systemstöd försvårar riskbaserad tillsyn

Arbetsmiljöverket saknar tillräckliga förutsättningar för att bedriva en träffsäker och riskbaserad tillsyn eftersom myndighetens systemstöd, statistik och informationshantering har betydande brister. Asbestinspektioner har inte registrerats på ett enhetligt sätt, vilket har försvårat uppföljning och analys av tillsynsverksamheten. Arbetsmiljöverkets bristfälliga systemstöd leder även till omfattande manuell hantering och begränsar möjligheterna att använda data för att identifiera risker och prioritera tillsynsinsatser. Därmed finns en risk för att tillsynen

på asbestområdet inte i tillräcklig utsträckning riktas mot de verksamheter där riskerna för asbestexponering är störst.

Regeringens åtgärder har varit sena och begränsade

Riksrevisionen bedömer att regeringen inte har varit tillräckligt aktiv i asbestfrågan. Brister i utbildningssystemet och kunskapsläget har varit kända under lång tid. Även om regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder har några förändringar av systemet ännu inte genomförts. Granskningen visar också att regeringen inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för ett mer systematiskt och förebyggande arbete med att identifiera asbest. Det kan exempelvis handla om krav på inventering eller åtgärder för en mer riskbaserad asbesttillsyn.

Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Stärk styrningen och kontrollen av asbestutbildningarna så att de ger tillräckliga och praktiskt tillämpbara kunskaper om säker hantering av asbest.
- Utred Arbetsmiljöverkets möjlighet att samköra uppgifter från andra myndigheter för en mer effektiv asbesttillsyn.
- Ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda krav på inventering av asbest i byggnader uppförda före asbestförbudet för att öka kunskapen om förekomsten av asbest.

Till Arbetsmiljöverket

- Utforma asbestföreskrifterna så att de blir tydligare för berörda aktörer och skapar bättre förutsättningar för en enhetlig och rättssäker tillsyn.
- Utveckla asbesttillsynen så att den blir mer riskbaserad, uppföljningsbar och enhetlig. För att uppnå detta bör Arbetsmiljöverket:
    - se till att systemstöd som möjliggör en mer riskbaserad asbesttillsyn kommer på plats
    - samla in relevant statistik som möjliggör systematisk uppföljning av asbestärenden över tid
    - utveckla ändamålsenliga forum för erfarenhets- och kunskapsutbyte och säkerställa att samtliga inspektörer som genomför asbestinspektioner har genomgått en asbestutbildning
    - ta fram gemensamma metodstöd för planering, genomförande och dokumentation av asbesttillsyn.

1 Inledning

1.1 Motiv till granskning

Asbest har varit förbjudet i Sverige sedan 1982. Trots detta exponeras arbetstagare fortfarande för asbestfibrer i sitt arbete, främst i samband med rivning, sanering och renovering av äldre byggnader. Mot bakgrund av de allvarliga hälsorisker som exponering för asbest innebär krävs ett tillstånd från Arbetsmiljöverket för att få arbeta med asbest. Syftet är att säkerställa att arbetet utförs under kontrollerade former och av företag med nödvändig kompetens och utrustning.

Inandning av asbestfibrer innebär en risk för allvarliga sjukdomar såsom mesoteliom och lungcancer. Svenska studier visar att över 10 procent av lungcancerfallen bland män kan tillskrivas asbestexponering.[1] Enligt europeisk statistik är asbest den enskilt viktigaste orsaken till yrkesbetingad cancer och står för nära 80 procent av fallen.[2] Asbest finns fortfarande kvar i många äldre byggnader och bostäder. När byggnadsbeståndet från 1960- och 1970-talen genomgår omfattande renoveringar och energieffektiviseringar ökar risken för att asbest sprids.

Arbetsmiljöverket ansvarar för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet genom reglering och tillsyn av arbete med asbest. Myndigheten utfärdar föreskrifter om hur asbest ska hanteras samt genomför inspektioner och kan ingripa vid missförhållanden. EU har dessutom beslutat om ett nytt asbestdirektiv som bland annat innebär sänkta gränsvärden för exponering och skärpta krav på utbildning.[3] Direktivet genomfördes i Sverige genom ändringar i Arbetsmiljöverkets föreskrifter i december 2025.[4]

I medier har brister i tillståndsprövningen för asbestarbete återkommande uppmärksammats. Bland annat har arbetsgivare som förlorat sitt tillstånd kunnat fortsätta att sanera, riva eller bearbeta asbest.[5] Det har även rapporterats om brister i utbildningar för arbetstagare som hanterar asbest.

Erfarenheter från Danmark visar att brister i den riskbaserade tillsynen kan leda till ineffektiv kontroll av asbest. Riksrevisionen i Danmark har kritiserat det danska arbetsmiljöverket för att inte systematiskt använda anmälningar och historik om regelöverträdelser vid prioritering av tillsyn. Myndigheten använde exempelvis inte i någon större utsträckning uppgifter från andra myndigheter eller offentliga register

1 Avser den arbetsrelaterade andelen för lungcancer som beror på yrkesmässig asbestexponering, se Arbetsmiljöverket, *Arbetsrelaterad dödlighet – delrapport 1*, 2019, s. 24.

2 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet, s. 1.

3 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet.

4 Beslutet om att göra regeländringar i föreskrifterna fattades i juni 2025.

5 Sveriges Radio, ”Asbestföretag kan gå från utdömt till godkänt – på någon vecka”, hämtad 2025-10-11; Arbetarskydd, ”Luckor i regelverket gjorde att företag kunde fuska med rapportering av asbest”, hämtad 2026-08-27.

för att identifiera asbestarbeten som inte hade anmälts till tillsynsmyndigheten.[6] Eftersom en korrekt hantering av asbest är kostsam kan det finnas ekonomiska incitament för underrapportering och regelbrott.

Arbetsmiljöverket har pekat på behovet av bättre kvalitetssäkring samt ett system för granskning och uppföljning av utbildningsanordnare.[7] Myndigheten har också framhållit behovet av kunskapstester efter avslutad utbildning, men lyft att det behöver utredas vidare vilken aktör som är bäst lämpad att ansvara för sådana tester. Efter att Riksrevisionens granskning inleddes fick Arbetsmiljöverket i december 2025 i uppdrag av regeringen att redovisa förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest.[8] Uppdraget slutredovisades i oktober 2026.[9]

Slutligen visar en kartläggning av Boverket att det finns bristande kunskap om hur asbest ska hanteras vid renoveringar och ombyggnationer. Okunskap och tidspress medför att inventering och sanering av asbest uteblir eller sker på felaktigt sätt, vilket innebär hälsorisker för yrkesgrupper som kan komma i kontakt med asbesthaltiga material. Boverket pekar på att detta kan utgöra en grogrund för oseriösa företag och kriminella aktörer.[10]

Sammantaget finns det flera indikationer på brister i statens styrning, tillsyn och uppföljning av arbete med asbest, vilket kan innebära risker för att asbestexponering inte förebyggs tillräckligt effektivt.

1.2 Övergripande revisionsfråga och delfrågor

Den övergripande revisionsfrågan är om tillståndsprövningen och tillsynen av arbete med asbest är effektiv.

För att besvara den övergripande revisionsfrågan ställer vi följande delfrågor:

1. Är Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning för asbestarbete effektiv?
2. Är Arbetsmiljöverkets tillsyn av asbestarbete effektiv?
3. Har regeringen styrt Arbetsmiljöverkets arbete med att förebygga arbetsrelaterade skador som är orsakade av asbest på ett effektivt sätt?

Den första delfrågan omfattar Arbetsmiljöverkets process för att bevilja och återkalla tillstånd för att bedriva verksamhet som innebär hantering av asbest eller asbesthaltigt material.

---

6 Rigsrevisionen, *Tilsynsindsatsen over for ulovligt asbestarbejde*, 2025.
7 Arbetsmiljöverket, *Redovisning av Arbetsmiljöverkets arbete med asbest och förslag på åtgärder vad gäller utbildning om asbest*, 2023, s. 5.
8 Regeringsbeslut A2023/00160, A2025/01272.
9 Arbetsmiljöverket, *Redovisning av förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper för att arbeta säkert med asbest*, 2026.
10 Boverket, *Uppdrag att förbättra kunskapsnivån om hantering av asbest i byggnader*, 2023.

Den andra delfrågan avser Arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet inom asbestområdet. Här ingår bland annat att bedöma om tillsynen är riskbaserad, om myndigheten använder tillgänglig information vid prioritering av tillsynsinsatser och om det finns förutsättningar för likvärdiga bedömningar vid inspektioner.

Den tredje delfrågan avser regeringens styrning av Arbetsmiljöverket. I detta ingår att bedöma om regeringen har gett myndigheten tillräckliga förutsättningar och ändamålsenliga verktyg för att bedriva en effektiv tillsyn. Även styrningen och utformningen av regelverket kring utbildningskrav för att få tillstånd att arbeta med asbest omfattas av den tredje delfrågan.

Begreppen tillsyn och inspektion

I granskningen är begreppen tillsyn och inspektion viktiga. Med *tillsyn* avses Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar, alltså ansvaret för att kontrollera att arbetsmiljölagen och tillhörande föreskrifter följs i fråga om asbest.[11]

Med *inspektion* avses konkreta och praktiska åtgärder som myndigheten genomför inom ramen för tillsynen, såsom arbetsplatsbesök. För ytterligare definitioner av olika begrepp, se ordlistan i slutet av granskningsrapporten.

1.3 Avgränsningar

Granskningen är avgränsad till Arbetsmiljöverkets arbete och ansvar när det gäller arbete med risk för exponering för asbest, samt regeringens styrning. Andra myndigheters ansvarsområden inom asbestområdet, såsom Boverkets ansvar för regelverk om byggnader och byggnadsmaterial eller Naturvårdsverkets ansvar för regler om avfallshantering och miljöpåverkan från asbest, omfattas inte.[12] Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning som avser forskning och analys av asbest ingår inte heller i granskningen.[13]

Den huvudsakliga granskningsperioden är 2016–2025, med tonvikt på de senaste åren. För vissa analyser har data inhämtats för en längre tidsperiod, i syfte att möjliggöra jämförelser och belysa förändringar över tid.

Begreppet tillsyn rymmer en uppsättning åtgärder och befogenheter. Effektivitetsbrister i tillsynen kan därför angripas på olika sätt. Granskningen är avgränsad till förutsättningarna för en effektiv asbesttillsyn, eftersom det är metodologiskt svårt att bedöma tillsynens effekter.

---

11 En mer juridisk definition är att tillsyn avser självständig granskning för att kontrollera om tillsynsobjekt uppfyller krav som följer av lagar och andra bindande föreskrifter. Tillsynen kan vid behov leda till beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av den objektsansvarige.

12 För detaljer, se Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd respektive Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2022:2).

13 3 kap. 5 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13).

1.4 Bedömningsgrunder

Arbetsmiljölagen (1977:1160) har som övergripande syfte att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att i övrigt uppnå en god arbetsmiljö.[14] Arbetsmiljöverket ska se till att arbetsgivarna följer arbetsmiljölagen och ansvarar för att utfärda föreskrifter samt ska genom tillståndsprövning och tillsyn bidra till att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet.[15] Det är arbetsgivaren som har det yttersta ansvaret för arbetsmiljön.[16] Detta innefattar bland annat en skyldighet att informera och utbilda arbetstagare om risker som kan vara förbundna med arbetet samt att säkerställa att arbetstagare har den utbildning som behövs och vet hur riskerna i arbetet ska undvikas.[17]

Regeringen har framhållit, med instämmande av riksdagen, att den offentliga tillsynen är ett viktigt verktyg för att stärka regelefterlevnaden. Av regeringens skrivelse om statlig tillsyn och av uttalanden från riksdagen följer också att tillsyn bör vara effektiv och rättssäker samt utformas så att den bidrar till att uppnå lagstiftningens syften.[18] Den statliga styrningen av myndigheterna ska vara tydlig, resultatinriktad och anpassad till verksamheten. Den ska ge myndigheterna rimliga förutsättningar för att fullgöra sitt uppdrag, bygga på kunskap om verksamheten och kunna följas upp så att nödvändiga åtgärder kan vidtas.[19]

Hantering av asbest är ett område där generella arbetsmiljöregler bedömts vara otillräckliga på grund av materialets hälsofarliga och cancerframkallande egenskaper. Asbesthantering omfattas därför av särskilda krav på tillstånd, utbildning och skyddsåtgärder.[20] Mot denna bakgrund utgår Riksrevisionen från att en effektiv tillståndsprövning och tillsyn gällande asbest ska:

- bygga på underlag som ger en tillförlitlig bild av kompetensen hos dem som utför asbestarbete
- vara riskbaserad, enhetlig och baserad på relevanta underlag
- utgå från tydliga och ändamålsenliga föreskrifter
- vara möjlig att följa upp och utveckla över tid.

14 1 kap. 1 § arbetsmiljölagen.

15 4 kap. 1–2 §§, 7 kap. 1 § arbetsmiljölagen; Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026, s. 3 och 12; 15 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166).

16 3 kap. 2 § första stycket arbetsmiljölagen. Av 3 kap. 2 § AFS 2023:13 framgår att med arbetsgivare likställs den som hyr in arbetskraft.

17 Se 3 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

18 Skr. 2009/10:79, bet. 2009/10:FiU12, rskr. 2009/10:210.

19 Prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315. I regeringens styrande funktion ingår, enligt Konstitutionsutskottet (KU), att följa myndigheternas verksamhet och vid behov se till att vidta de åtgärder som är nödvändiga från ett styrningsperspektiv. Se bet. 2012/13:KU10, s. 99.

20 3 kap. AFS 2023:13.

Riksrevisionen utgår vidare från att regeringens styrning på asbestområdet är effektiv om den:

- ger Arbetsmiljöverket förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag
- omfattar uppföljning av Arbetsmiljöverkets arbete och resultat samt åtgärder när brister identifieras.

I empirikapitlen operationaliseras bedömningsgrunderna för respektive delfråga ytterligare.

1.5 Metod och genomförande

För att besvara granskningens frågor har Riksrevisionen genomfört dokumentstudier, intervjuer, verksamhetsbesök, en enkätundersökning och registeranalyser. För mer information om metod och tillvägagångssätt, se bilaga 1. Därutöver har en internationell utblick genomförts för att belysa hur tillståndsprövning, utbildning och tillsyn av asbestarbete är organiserat i andra europeiska länder, se bilaga 2.

Granskningen har genomförts av en projektgrupp bestående av Christian Andersson (projektledare) och Kristina Lovén Seldén. Heléne Berg och Edvin Andersson (praktikant) har också bidragit i arbetet. Maria Albin, specialist i yrkes- och miljömedicin och senior professor i arbets- och miljömedicin vid Karolinska Institutet, och Johan Holm, doktor och lektor i rättsvetenskap vid Umeå universitet, har lämnat synpunkter på granskningsupplägget och på ett utkast till granskningsrapporten. Företrädare för Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) och Arbetsmiljöverket har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på ett utkast till granskningsrapporten.

2 Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning och tillsyn gällande asbest

I detta kapitel beskriver vi Arbetsmiljöverkets arbete med tillstånd och tillsyn av asbest. Kapitlet inleds med en kort redogörelse för myndighetens uppdrag, organisation och resurser. Därefter beskrivs processen för tillståndsprövning och anmälan av asbestarbete, inklusive vilka krav som ställs för att beviljas tillstånd. Avslutningsvis redogör vi för Arbetsmiljöverkets tillsyn av arbete med asbest och de åtgärder som kan vidtas vid brister. Processerna illustreras översiktligt i figur 1.

2.1 Arbetsmiljöverkets uppdrag och organisation

Arbetsmiljöverket ansvarar för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet. I uppdraget ingår att ta fram kunskap och stöd i arbetsmiljöarbetet, utveckla regler och krav samt kontrollera att dessa följs.[21] Myndigheten har sitt huvudkontor i Solna och regionkontor på tolv orter. År 2025 hade myndigheten 675 årsarbetskrafter. Förvaltningsanslaget uppgick samma år till drygt 910 miljoner kronor.[22]

I myndighetens nya organisation sedan den 1 januari 2026 är det avdelningen för regelgivning som ansvarar för tillstånd och föreskriftsarbete medan avdelningen för kontroll ansvarar för tillsyn och inspektion. I avdelningen för kontroll ingår även inspektionsjuridik som tidigare var en del av avdelningen för juridik och informationshantering.[23] Ett uttalat syfte med omorganisationen är att samla likartade verksamheter, tydliggöra ansvarsfördelningen och stärka förutsättningarna för en mer effektiv styrning och tillsyn. Sedan den 1 januari 2025 har Arbetsmiljöverket även en ny regelstruktur med totalt 15 föreskrifter jämfört med tidigare 67 föreskrifter.

Inspektionsverksamheten är organiserad i sex regioner. Totalt genomfördes drygt 28 500 inspektioner 2025, varav 428 var löpande inspektioner av asbestarbete.[24]

2.2 Tillstånds- och anmälningsprocessen för asbestarbete

I detta avsnitt beskriver vi den process som gäller för tillståndsprövning och anmälan av arbete med asbest. Avsnittet redogör för vilka typer av tillstånd som krävs, hur ansökningar handläggs och vilka utbildningskrav som gäller för att beviljas asbesttillstånd. Vidare beskrivs hur inspektioner genomförs inom ramen för tillståndsprocessen, hur beslut om tillstånd fattas och hur anmälningsplikten för enskilda asbestarbeten är utformad.

---

21 1 kap. 1 § arbetsmiljölagen; 1–2 §§ förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket; 18 § arbetsmiljöförordningen.

22 Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026, s. 62 och 65.

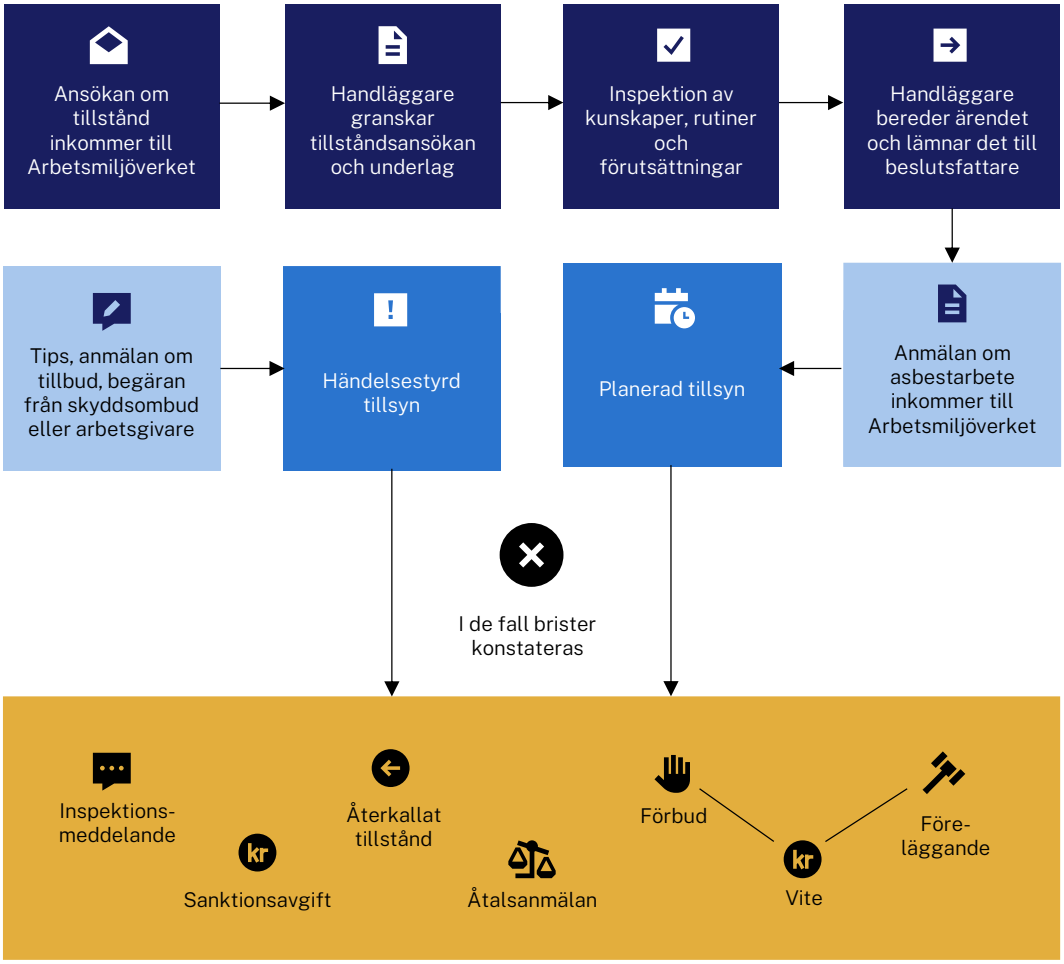
23 Vid avdelningen för regelgivning, enheten för verksjuridik, finns också jurister.

24 Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026, s. 14; Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-06-05.

2.2.1 Tillståndsprocessen

För att få tillstånd att yrkesmässigt arbeta med asbest ansöker arbetsgivare om tillstånd via ett webbformulär på Arbetsmiljöverkets webbplats.[25] I figur 1 illustreras den övergripande processen för tillståndsprövning. När en ansökan kommer in registreras den och tilldelas en handläggare på avdelningen för regelgivning. En ansökan ska innehålla: utbildningsintyg, tjänstbarhetsintyg, hanterings- och skyddsinstruktioner och ett yttrande från skyddsombud.[26] Om någon uppgift saknas begär handläggaren in kompletteringar.

Figur 1 Arbetsmiljöverkets övergripande process för tillstånd, tillsyn och åtgärder kopplade till asbestarbete

Källa: Riksrevisionens sammanställning av Arbetsmiljöverkets process för tillstånd, tillsyn och åtgärder kopplade till asbestarbete.
Anm.: Ett föreläggande eller förbud kan förenas med vite. Vite är således inte en självständig åtgärd.

25 Notera att privatpersoners hantering av asbest inte omfattas av Arbetsmiljöverkets föreskrifter.
26 Detta avser tillstånd för rivning. Vid ansökan om bearbetning och behandling krävs fler uppgifter, se 3 kap. 10–11 §§ AFS 2023:13.

Typer av tillstånd

Allt yrkesmässigt arbete med asbest är tillståndspliktigt. Det finns tre typer av tillstånd som en arbetsgivare kan ansöka om:

- rivning eller sanering av asbest
- bearbetning och behandling av asbest
- forskning, utveckling och analys av asbest.[27]

Tillståndstyperna är inte överlappande eller utbytbara. Det innebär att en arbetsgivare med tillstånd att riva eller sanera asbest inte får bearbeta eller behandla asbest utan ett bearbetningstillstånd och vice versa. Sedan den 19 december 2025 gäller att arbetsgivaren ska prioritera rivning eller sanering före andra former av hantering av asbest eller asbesthaltigt material.[28]

2.2.2 Handläggning av tillståndsansökningar

Tillståndshandläggaren kontrollerar inledningsvis att organisationsnummer och juridisk person stämmer med ansökan. Därefter kontrolleras organisationsnumret i Arbetsmiljöverkets diarium mot eventuella tidigare tillstånd, och om det finns sådana kontrolleras hur den tidigare tillståndsperioden har fortlöpt, exempelvis om några brister uppmärksammats vid inspektion eller om tillståndet har återkallats. En anmärkning som inte lett till återkallelse av det tidigare tillståndet ska i normalfallet inte hindra att ett tillstånd förlängs. Vid ombildning av ett företag till ett nytt, med nytt organisationsnummer, måste alltid ett nytt tillstånd sökas och det behandlas som en ny ansökan.[29]

I nästa steg kontrolleras utbildningsintygen för samtliga arbetstagare som inkluderas i ansökan för att säkerställa att utbildningen är relevant och uppfyller kraven för den typ av tillstånd som ansöks om. Handläggarna kontrollerar även att eventuella intyg från den senaste kompletterande utbildningen finns med i ansökan. Intygen ska innehålla uppgifter om arbetstagarens namn och födelsedatum, typ av utbildning och dess omfång samt genomförandedatum.[30]

Ändringen av asbestföreskrifterna i december 2025 innebär att arbetstagare som inte hanterar asbest, men som sannolikt kommer att exponeras för asbest i sitt arbete, ska gå en utbildning om asbest som avslutas med ett kunskapsprov. Ändringen innebär

27 Se 3 kap. 4 § AFS 2023:13. I granskningen gör vi en avgränsning mot den sistnämnda tillståndstypen.

28 Se 3 kap. 15 a § AFS 2023:13. För definitioner av begreppen rivning, sanering, bearbetning och behandling, se 3 kap. 3 § AFS 2023:13.

29 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

30 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

också att utbildningsbeviset för dem som gått en utbildning om asbest behöver innehålla fler uppgifter än förut.[31]

Utbildningskrav kopplade till tillstånd

För de olika tillståndstyperna krävs det olika former av utbildning. För att en arbetsgivare ska få tillstånd för forskning, utveckling och analys av asbest eller bearbetning och behandling av asbest krävs att arbetstagarna har genomfört minst en *allmän asbestutbildning* som bör ta en dag att genomföra.

För tillstånd att riva eller sanera asbest krävs att arbetstagarna genomfört en *särskild asbestutbildning* som vanligtvis är tre eller fyra dagar lång. Om arbetstagarna enbart kommer att arbeta med rivning utomhus, eller med så kallad glove-bag-metod, behöver utbildningens längd vara två dagar. Den särskilda asbestutbildningen kräver en kompletterande utbildning minst vart femte år. Sedan den 19 december 2025 gäller att även de som sannolikt kan exponeras för asbest i sitt arbete ska gå en allmän utbildning om asbest. Skälet är att andra yrkesgrupper än personer som arbetar inom byggbranschen riskerar att bli utsatta för asbestdamm, till exempel fastighetsskötare.[32]

Handläggaren kontrollerar även tjänstbarhetsintygen (medicinska intyg) för samtliga arbetstagare som ansökan avser. I kontrollen ingår att intyget avser arbete med asbest, att uppgift om nästa medicinska undersökning finns angiven och att arbetstagaren bedömts vara tjänstbar för asbestarbete.[33] Det kontrolleras även att intyget är utfärdat och signerat av läkare med relevant specialistkompetens inom arbetsmedicin eller av läkare som är verksam inom företagshälsovården.[34] Om utbildnings- eller tjänstbarhetsintyget är utfärdat utomlands ska det översättas av den sökande.[35] Med de nya asbestföreskrifterna omfattas fler arbetstagare än tidigare av kraven på medicinska kontroller.

Vidare bedöms den sökandes hanterings- och skyddsinstruktioner för asbestarbete. Instruktionerna jämförs med Arbetsmiljöverkets exempel på allmänna instruktioner för att bedöma om arbetsgivarens riktlinjer uppfyller gällande minimikrav för arbete på säkert sätt enligt tillämpliga föreskrifter.[36] Det kontrolleras även att ett yttrande från ett skyddsombud bifogats. Om den sökande saknar ett lokalt skyddsombud ska ett yttrande från ett regionalt skyddsombud bifogas.[37] Om någon av ovanstående

---

31 Se Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2025:6) om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten.

32 3 kap. 14 och 31 §§ AFS 2023:13.

33 Tjänstbarhetsintyg ska förnyas minst vart tredje år.

34 Se 3 kap. 10–11 §§ AFS 2023:13.

35 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

36 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

37 Se 3 kap. 10–11 §§ AFS 2023:13.

handlingar saknas eller är ofullständig begär handläggaren komplettering från den sökande. Svarstid för komplettering är två veckor.[38] Totalt är det tre till fyra handläggare som arbetar med att handlägga asbesttillstånd vid Arbetsmiljöverket.[39]

2.2.3 Inspektion under tillståndsprocessen

När samtliga handlingar är kompletta och uppfyller kraven kontaktas inspektionsavdelningen i berörd region. En tillståndsinspektion ska genomföras vid förstagångsansökningar för rivning eller sanering samt bearbetning och behandling, eller vid förnyelse av rivningstillstånd där tidigare brister har identifierats. Inspektionen ska genomföras på den sökandes arbetsställe så snart som möjligt.

Inspektionen avslutas med att inspektören informerar om den fortsatta processen. Efter genomförd inspektion skriver inspektören en besöksdokumentation som redogör för vad som har undersökts samt en bedömning av företagets förutsättningar för att hantera asbest på ett säkert sätt. Om det framkommit brister under inspektionen kan även ett inspektionsmeddelande skrivas, med krav på förbättringsåtgärder. Den sökande har två veckor på sig att besvara meddelandet. Vid behov kan inspektörerna få stöd av sakkunniga jurister på Arbetsmiljöverket.[40]

2.2.4 Beslut om asbesttillstånd

Besöksdokumentationen lämnas till ansvarig handläggare, som upprättar ett förslag till beslut, där bland annat tillståndets omfattning ingår. Förslaget stäms av med inspektören vid behov och skickas därefter, tillsammans med den sökandes hanterings- och skyddsinstruktioner, till beslutsfattare på Arbetsmiljöverket (se figur 1). Rör det sig om en förlängning av befintligt tillstånd kan tillståndshandläggaren fatta beslut på egen hand. Om ansökan beviljas läggs tillståndet, om det avser rivning eller sanering, in i Arbetsmiljöverkets databas över asbesttillstånd.[41]

38 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

39 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

40 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

41 Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, 2025.

Tillståndens omfattning

Tillstånd för rivning eller sanering av asbest gäller i hela landet och ges vanligtvis för ett års tid vid en arbetsgivares första ansökan. Vid en ansökan om förnyelse av ett befintligt generellt tillstånd beviljas det vanligtvis för en treårsperiod. Om det har förekommit brister under den föregående tillståndsperioden kan företaget beviljas ett tillstånd för ett år i stället för tre år.

Tillstånd för bearbetning och behandling av asbest är oftast kortare, tidsbegränsade och platsspecifika. Vid ansökningar för arbete på specifika adresser ges tillstånd för den tid som uppges i ansökan. Ett tillstånd för bearbetning och behandling kan dock ges som ett mer generellt tillstånd utan geografisk begränsning, oftast till yrkesgrupper som återkommande bearbetar eller behandlar asbest på flera olika arbetsställen, såsom låssmeder, sotare och glasmästare. Vid en nyansökning om ett generellt bearbetnings- och behandlingstillstånd beviljas det i normalfallet för ett år och vid en förnyelse vanligtvis för tre år.

2.2.5 Anmälan om asbestarbete

När en arbetsgivare har fått tillstånd att arbeta med asbest måste hen anmäla varje enskilt rivnings- eller saneringsarbete till Arbetsmiljöverket. Anmälan sker genom ett formulär på myndighetens webbplats där bland annat arbetets plats, tidpunkt, omfattning, beställare, avfallstransport och rivningens art ska uppges. Sedan 2025 kan en anmälan endast göras om arbetsgivaren har ett giltigt tillstånd.

I genomsnitt inkommer drygt 25 000 anmälningar om arbete med asbest till Arbetsmiljöverket varje år.[42] Flest anmälningar avser asbestarbeten i Region Öst, följt av Region Väst. Antalet anmälningar om rivnings- och saneringsarbete med asbest har ökat något över tid, från omkring 22 000 per år i mitten av 2010-talet till omkring 26 000 per år under senare år.[43]

För bearbetning eller behandling av asbest behöver arbetet inte anmälas i förväg till Arbetsmiljöverket om arbetsgivaren har ett platsspecifikt tillstånd. Om arbetsgivaren däremot har ett generellt tillstånd behöver en anmälan upprättas varje gång ett arbete inleds på en ny adress.

2.3 Tillsyn av arbete med asbest

Arbetsmiljöverket bedriver både planerad tillsyn och händelsestyrd tillsyn. Den planerade tillsynen utgår från analyser av arbetsmiljörisker och risker för regelöverträdelser.[44] När det gäller asbestarbete baseras tillsynen i stor utsträckning på de tillståndsansökningar och anmälningar om asbestarbete som löpande

42 Statistik från Arbetsmiljöverket, 2025-10-17.
43 Statistik från Arbetsmiljöverket, 2025-10-17.
44 Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026, s. 12–13.

inkommer till myndigheten. Av Arbetsmiljöverkets drygt 300 inspektörer är det cirka 35 som arbetar med asbestinspektion, vid sidan av tillsyn inom andra områden. Dessa inspektörer genomför totalt omkring 750 asbestinspektioner per år.[45]

Den planerade tillsynen kan till exempel genomföras inom ramen för myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet eller i form av nationella tillsynsaktiviteter. Den händelsestyrda tillsynen omfattar bland annat obligatorisk tillsyn, det vill säga inspektioner med anledning av skyddsombudsanmälningar och skyddsombudsstopp. Därutöver ingår utredningar av allvarliga olyckor och tillbud, hantering av anmälningar om rivning av asbest och inspektioner utifrån inkomna tips om regelöverträdelser.[46]

Arbetsmiljöinspektioner kan genomföras på plats eller på distans. Vid asbestarbete sker inspektionerna i princip alltid genom fysiska platsbesök. Inspektionerna är som regel oanmälda. Undantaget är inspektioner som sker inom ramen för tillståndsprövningen.

De flesta asbestinspektioner genomförs med utgångspunkt i de anmälningar om asbestarbete som inkommer till Arbetsmiljöverket. Syftet är att kontrollera att arbetet utförs i enlighet med tillståndet och att identifiera eventuella brister i säkerheten. Det förekommer också att inspektörer uppmärksammar misstänkt asbestarbete vid inspektioner som genomförs av andra skäl än asbest, exempelvis när rivnings- eller bearbetningsarbete pågår på en arbetsplats.[47]

2.3.1 Åtgärder vid brister

Om Arbetsmiljöverket upptäcker brister vid en inspektion kan myndigheten vidta olika åtgärder mot arbetsgivaren.[48] Inledningsvis kan arbetsgivaren uppmanas att rätta till bristerna genom ett skriftligt inspektionsmeddelande. Om arbetsgivaren inte rättar till de påvisade bristerna kan Arbetsmiljöverket besluta om förelägganden eller förbud, som kan förenas med vite. Arbetsmiljöverket kan vid allvarliga brister även besluta om omedelbara förbud. Under 2025 fattades nio omedelbara förbud som var relaterade till brister i hanteringen av asbest.[49]

Vid vissa överträdelser kan myndigheten även besluta om sanktionsavgifter.[50] Detta kan bland annat bli aktuellt när asbestarbete utförs utan tillstånd, när arbetsgivaren inte har märkt ut arbetsområdet där asbest ska hanteras på ett korrekt sätt eller om asbestsanerarna saknar giltiga utbildningsbevis. Under 2025 beslutade Arbetsmiljöverket om sanktionsavgifter i 29 ärenden som var relaterade till asbest.[51]

---

45 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer. Detta inkluderar både löpande tillsyn, tillståndsinspektioner och övrig tillsyn.

46 Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026, s. 12.

47 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

48 Arbetsmiljöverkets möjligheter framgår framför allt av 7 kap. arbetsmiljölagen.

49 Mejl från företrädare från Arbetsmiljöverket, 2026-09-25.

50 Sanktionsavgiften beslutas av Arbetsmiljöverket men kan överprövas av förvaltningsdomstol.

51 Statistik från Arbetsmiljöverket, 2026-09-08.

Allvarliga eller återkommande brister kan leda till att ett tillstånd för asbestarbete omprövas eller återkallas. I vissa allvarliga fall kan överträdelser också leda till åtalsanmälan för arbetsmiljöbrott.[52]

[52] 3 kap. 10 § brottsbalken (1962:700).

3 Arbetsmiljöverkets arbete med asbesttillstånd

I detta kapitel besvarar vi frågan om Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning fungerar effektivt.

Våra sammanfattande iakttagelser är följande:

- Tillståndsprövningen fokuserar främst på formella krav och ger begränsat underlag för att bedöma företagens faktiska förmåga att bedriva ett säkert arbete vid rivning och sanering av asbest.
- Kontrollen av arbetstagares kunskaper efter asbestutbildning är bristfällig och Arbetsmiljöverket saknar befogenheter att påverka utbildningsmarknaden.
- Det är ovanligt att tillstånd att hantera asbest nekas eller återkallas.
- Underlagen till ansökningar om tillstånd att hantera asbest är inte standardiserade, vilket bidrar till att ansökningarna nästan alltid behöver kompletteras.
- Arbetsmiljöverkets systemstöd ger begränsade förutsättningar för uppföljning, informationsdelning och en enhetlig tillämpning av regelverket.

Bedömningsgrunder som kapitlet utgår ifrån

Vi bedömer att Arbetsmiljöverket arbetar effektivt med tillstånd för arbete med asbest om myndigheten:

- har ändamålsenliga processer för att pröva, bevilja och återkalla tillstånd för arbete med asbest och regelbundet följer upp beviljade respektive återkallade tillstånd
- har en tillståndsprövning som möjliggör en bedömning av arbetsgivares faktiska förmåga att bedriva ett säkert asbestarbete
- har väl anpassade systemstöd som möjliggör en effektiv informationsdelning om asbest inom myndigheten; med systemstöd avses fungerande verksamhetssystem och tillförlitliga data för urval, dokumentation och uppföljning av arbetsgivare med asbesttillstånd
- har ändamålsenliga metodstöd för att säkerställa en enhetlig och effektiv tillämpning av regelverket.

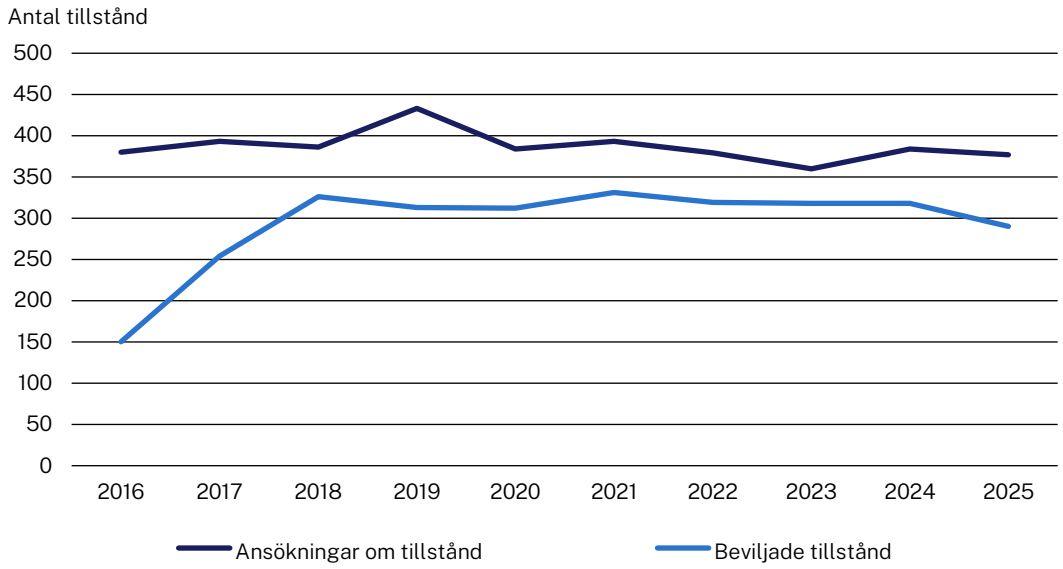
3.1 Tillståndsprövningen innebär en begränsad kontroll

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning endast i begränsad utsträckning tar hänsyn till företagens faktiska förutsättningar för att bedriva ett säkert arbete, och tillstånd nekas eller återkallas sällan. Samtidigt är företagens underlag ofta bristfälliga och myndighetens kontroller vid tillståndsprövningen är översiktliga, vilket innebär små möjligheter att fånga upp oseriösa aktörer.

3.1.1 Ovanligt att tillstånd nekas eller återkallas

Tillståndsprövningen hanteras av 3–4 handläggare som årligen behandlar ett stort antal ansökningar om tillstånd för asbestarbete (se diagram 1).[53]

Diagram 1 Antal ansökningar och beviljade tillstånd för asbestarbete 2016–2025

Anm.: Exklusive tillstånd för forskning och analys.
Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet ansökningar har legat stabilt på cirka 400 per år sedan 2016. Cirka 80 procent av ansökningarna har beviljats, med undantag för 2016 och 2017 då andelen var lägre. År 2016 beviljades endast omkring 40 procent av alla ansökningar. Varför andelen tillstånd som beviljades 2016–2017 är mycket lägre än för resten av perioden kan Arbetsmiljöverket inte ge något tydligt svar på.[54]

Det är ovanligt att Arbetsmiljöverket återkallar redan beviljade tillstånd. Under perioden 2016–2025 återkallades totalt 53 tillstånd. Antalet återkallelser var lågt under hela perioden, men har ökat under de senaste åren.[55] Ett företag som fått sitt tillstånd återkallat kan beviljas ett nytt om företaget visar att man gjort tillräckliga åtgärder för att förhindra att tidigare säkerhetsbrister upprepas. Eftersom företag kan ansöka om ett nytt tillstånd så snart sådana åtgärder bedöms ha vidtagits har Arbetsmiljöverket internt diskuterat om regelverket bör innehålla en karenstid efter återkallade tillstånd. Enligt myndighetens jurister saknas dock mandat för att driva en sådan förändring inom ramen för gällande regelverk.[56] Något slutligt ställningstagande har inte gjorts och myndigheten har inte heller tagit upp frågan med Arbetsmarknadsdepartementet.

---

53 Myndighetens tillståndsjurister ger stöd till tillståndshandläggarna i arbetet.
54 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-06-12.
55 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2025-10-17 och 2026-05-13.
56 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

3.1.2 Ansökningarna är ofta ofullständiga och underlagen är inte standardiserade

Granskningen visar att de underlag som ska bifogas ansökningar om tillstånd ofta är ofullständiga när ansökningarna lämnas in. En stor del av handläggningstiden går därför åt till att begära in kompletteringar och kontrollera att efterfrågad dokumentation finns på plats.

En central del av tillståndsansökan är arbetstagarnas utbildningsintyg eftersom arbetsgivarens tillstånd är avhängigt arbetstagarnas kompetens att hantera asbest. Enligt tillståndshandläggarna på Arbetsmiljöverket saknar intygen ofta uppgifter om kursinnehåll och praktiska moment. Utbildningsanordnarna har inte heller alltid kunskap om vilka uppgifter som ska framgå av intygen. Eftersom intygen inte är standardiserade behöver handläggarna i varje enskilt ärende säkerställa att relevant information har bifogats, vilket gör handläggningen tidskrävande.[57] Arbetsmiljöverket bedömer att det är möjligt att ta fram mallar för intygen, men att myndigheten i dagsläget inte kan kräva att sådana mallar används.[58] Arbetsmiljöverket gör ingen kontroll av om arbetstagarna faktiskt besitter de kunskaper som framgår av utbildningsintygen.

Liknande brister finns i tjänstbarhetsintygen efter medicinsk kontroll. Intygen är ofta ofullständiga och är dessutom i många fall utfärdade av läkare som inte uppfyller kompetenskraven för att utfärda sådana intyg.[59]

3.1.3 Begränsade kontroller vid prövning av asbesttillstånd

Arbetsmiljöverket kan med stöd av asbestföreskrifterna neka tillstånd för en arbetsgivare som tidigare fått sitt tillstånd återkallat och därefter ansöker genom ett annat organisationsnummer. Enligt Arbetsmiljöverket har denna möjlighet endast använts i begränsad utsträckning. Riksrevisionens intervjuer visar samtidigt att det finns olika uppfattningar inom myndigheten om under vilka förutsättningar ett tillstånd bör återkallas.[60]

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket har begränsade möjligheter att identifiera företag som fått sitt tillstånd återkallat men som ansöker om ett nytt tillstånd genom ett nytt företag med ett annat organisationsnummer. En förklaring är att tillståndsprövningen inte omfattar någon kontroll av företagens underliggande organisations- och ägarkretsstruktur. Handläggaren kontrollerar visserligen organisationsnummer samt tidigare tillstånd och tillståndsperioder, men inte om det finns kopplingar till andra företag som företräds av samma fysiska personer som

57 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29 och 2025-10-02.
58 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-09-10.
59 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29 och 2025-10-02.
60 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03 och 2026-04-29.

tidigare har fått tillstånd återkallade.[61] I medier har det även uppmärksammats att yttranden som bifogats ansökningar om asbesttillstånd har lämnats av personer som inte varit behöriga skyddsombud.[62] Uppgifterna illustrerar utmaningarna med att verifiera vissa underlag i tillståndsprövningen.

På tillståndsenheten finns en medvetenhet om att ägarbyten och organisationsförändringar kan användas för att kringgå regelverket. Det pågår också interna diskussioner om att eventuellt utöka bakgrundskontrollerna av asbestföretag för att därigenom kunna identifiera kopplingar mellan organisationer och urskilja om samma personer står bakom flera bolag. Några sådana arbetssätt har dock ännu inte implementerats i handläggningen. Tillståndshandläggarna har infört en rutin där varje ansökan hanteras av två handläggare. En handläggare bereder ärendet och en annan fattar beslut. Enligt intervjupersonerna innebär detta ytterligare en genomgång av ärendet, vilket kan öka möjligheterna att uppmärksamma kopplingar mellan företag eller identifiera aktörer som förekommit i tidigare ärenden.[63]

Granskningen visar även att Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning endast i begränsad utsträckning innefattar en bedömning av arbetsgivarens lämplighet. Enligt Arbetsmiljöverkets översiktliga rättsutredning saknar myndigheten i dagsläget bemyndigande att genomföra en mer omfattande lämplighetsprövning, exempelvis genom att kontrollera ägarförhållanden, bolagsföreträdare eller ekonomiska förhållanden såsom skatteskulder och tidigare näringsverksamhet.[64] Det rättsliga utrymmet för att väga in tidigare misskötsamhet eller kopplingar till andra bolag bedöms också vara begränsat.[65] Samtidigt har Arbetsmiljöverket inte hemställt till regeringen om ett förtydligat eller utökat bemyndigande för att möjliggöra en sådan prövning.

Intervjuer med tillståndsenheten visar att frågan om lämplighetsprövning uppfattas som rättsligt komplex. Det finns en osäkerhet kring vilka omständigheter utöver de formella kraven i föreskrifterna som får vägas in i bedömningen av en tillståndsansökan. Enligt intervjupersonerna bidrar detta till en försiktig tillämpning av regelverket.[66] Arbetsmiljöverkets översiktliga rättsutredning ger uttryck för samma osäkerhet.[67]

---

61 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29. Se även Arbetet, ”Så kan slarv med asbest fortsätta – barnfamiljen drabbad”, hämtad 2026-09-15; Arbetet, ”Slarv med livsfarlig asbest har fortsatt trots förbud – nu lovas hårdare tag”, hämtad 2026-09-15; Sveriges Radio, ”Asbestföretag fick nytt tillstånd mitt i granskning: ’Blev fel’”, hämtad 2025-09-22; Sveriges Radio, ”Asbestföretag kan gå från utdömt till godkänt – på någon vecka”, hämtad 2025-10-11.

62 Arbetarskydd, ”Byggnads: Falska skyddsombud ger uttalande vid ansökan av asbesttillstånd”, hämtad 2026-09-09.

63 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

64 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025. Arbetsmiljöverket påpekar att en sådan prövning i praktiken kan resultera i ett förbud för enskild att driva viss näringsverksamhet. Eftersom näringsfriheten slås fast i regeringsformen fordras i regel stöd i lag.

65 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

66 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21.

67 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025, s. 2.

3.2 Bristande erfarenhetsutbyte och metodstöd försvårar en enhetlig tillståndsprövning

Granskningen visar att det finns brister i samordningen mellan olika delar av Arbetsmiljöverket och att kommunikationsvägarna i vissa delar är otydliga. Erfarenhetsutbytet mellan asbestinspektörer och tillståndshandläggare bygger därför i stor utsträckning på informella initiativ snarare än strukturerad samverkan. Detta försvårar utvecklingen av gemensamma arbetssätt och en enhetlig tillämpning i tillstånds- och tillsynsverksamheten.

3.2.1 Tillståndsinspektionernas betydelse i tillståndsprövningen är otydlig

Intervjuer inom Arbetsmiljöverket visar att det periodvis har funnits olika uppfattningar om vad tillståndsinspektionerna ska syfta till och vilken information de ska ge underlag för i tillståndsprövningen. Detta har enligt intervjupersonerna bidragit till variationer i hur tillståndsinspektioner genomförs, vilket kan försvåra en enhetlig och likvärdig tillämpning.[68]

När ett företag för första gången ansöker om tillstånd för rivning eller sanering alternativt bearbetning och behandling av asbest ska en tillståndsinspektion genomföras av inspektionsavdelningen i berörd region. Syftet är att kontrollera den sökandes kunskaper om säker hantering av asbest, men tillståndsinspektionen fungerar också som vägledning för ett korrekt genomförande av asbestarbete.

Tillståndsinspektionerna utgör ett underlag i tillståndsprövningen. Granskningen visar dock att inspektörernas iakttagelser inte alltid uppfattas få genomslag i besluten om tillstånd. Av enkätsvar och intervjuer framgår att vissa asbestinspektörer upplever att deras iakttagelser har begränsad betydelse för besluten om tillstånd. Närmare 30 procent uppger i Riksrevisionens enkät att iakttagelser från inspektion har mycket eller ganska liten betydelse när beslut om tillstånd för asbestarbete fattas.[69]

Intervjuer visar också att inspektörer och handläggare delvis har olika syn på tillståndsinspektionernas funktion. Båda grupperna beskriver att tillståndsinspektionerna i stor utsträckning handlar om att informera och vägleda arbetsgivaren snarare än att kontrollera verksamheten. Samtidigt finns olika uppfattningar om vilka brister som bör få betydelse i tillståndsprövningen och leda till att ett tillstånd nekas.[70] Flera inspektörer beskriver att allvarliga brister som uppmärksammats vid tillståndsinspektioner inte alltid fått genomslag i besluten, medan handläggarna framhåller att utrymmet för att neka tillstånd ofta är begränsat.[71]

---

68 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29; fritextsvar på Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.
69 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.
70 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29 och 2025-10-02.
71 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

3.2.2 Gemensamma riktlinjer saknas för när uppföljande inspektioner ska genomföras

Vad gäller kontrollen av arbetsgivare som har beviljats asbesttillstånd saknas gemensamma riktlinjer för när uppföljande inspektioner ska genomföras. Vissa regioner strävar efter att genomföra en uppföljande inspektion inom ett år efter att tillstånd har beviljats, men någon gemensam praxis finns inte.[72]

Uppföljande inspektioner under det första året efter att ett tillstånd har beviljats är inte vanligt förekommande. Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer visar att endast 15 procent av inspektörerna uppger att sådana inspektioner alltid genomförs, medan 20 procent svarar att de sällan eller aldrig genomförs.[73] När uppföljande inspektioner inte genomförs saknas i många fall aktuella tillsynsobservationer som underlag för den fortsatta tillståndsprövningen.

Det saknas dessutom rutiner och systemstöd för att följa upp företag som bedriver verksamhet i flera regioner (se även avsnitt 3.4). Eftersom tillstånden inte är kopplade till en viss region på samma sätt som inspektionsverksamheten är, kan det vara otydligt vilken region som ansvarar för den fortsatta uppföljningen av ett företag.[74] Detta innebär en risk för att uppföljande inspektioner uteblir eller genomförs på olika sätt beroende på region, och det minskar möjligheten att få en samlad bild av företagens tillsynshistorik.

Innan EU-direktivet genomfördes i december 2025 saknades även ett offentligt register över företag med tillstånd att hantera asbest. Ett tidigare register hade tagits bort med hänvisning till reglerna om behandling av personuppgifter.[75] Det innebar att uppgifter om vilka företag som hade tillstånd inte var lätt tillgängliga för allmänheten eller andra aktörer.[76] Samtidigt har motsvarande uppgifter länge varit offentligt tillgängliga i exempelvis Finland.[77]

3.2.3 Nya stödmaterial ska minska variationer i tillstånds- och tillsynsprocessen

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket har haft svårt att uppnå en enhetlig tillämpning i tillstånds- och tillsynsprocesserna för asbest. Myndigheten uppger att bedömningar vid tillståndsinspektioner och underlag inför återkallelser av tillstånd har varierat mellan inspektörer, vilket medför risker för bristande likabehandling.[78]

---

72 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-10-06.

73 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

74 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.

75 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-09-25.

76 För mer information, se vår internationella utblick i bilaga 2. Med de nya asbestföreskrifterna följer krav på att tillhandahålla ett offentligt register över tillståndsinnehavare.

77 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-10-06.

78 Arbetsmiljöverket, *Uppdragsbeskrivning – Utveckla tillstånds- och tillsynsprocesserna kopplade till asbest*, 2025; intervjuer med asbestinspektörer; Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

Granskningen visar vidare att variationen delvis beror på att asbestföreskrifterna innehåller flera relativt öppna formuleringar. Av intervjuer och enkätresultat framgår att dessa upplevs som svåra att tolka, vilket enligt handläggare och inspektörer bidrar till olika tillämpningar av föreskrifterna (se även avsnitt 4.2.2).[79] Ett exempel är reglerna för efterventilering vid finsanering av asbest. I de hanterings- och skyddsinstruktioner som Arbetsmiljöverket tillhandahåller för arbetsgivare anges som minimikrav att efterventilering ska pågå i 4–12 timmar. Föreskriften innehåller däremot ingen sådan tidsangivelse, utan anger att luftburet asbesthaltigt damm ska avlägsnas genom ”tillräckligt lång” efterventilering. Föreskriften förutsätter därmed en bedömning av vad som är tillräckligt i det enskilda fallet. Skillnaden mellan föreskriftens öppna formulering och den mer preciserade vägledningen bidrar till osäkerhet om hur bestämmelsen ska tillämpas.[80]

För att öka enhetligheten i tillstånds- och tillsynsprocesserna tog Arbetsmiljöverket under 2025 och 2026 fram nya stödmaterial för både tillståndshandläggare och inspektörer. Stödmaterialen omfattar bland annat tillsynsstöd och vägledningar för handläggning av tillståndsansökningar samt för upprättande av faktaunderlag inför återkallelse av tillstånd. Riksrevisionen konstaterar att stödmaterialen ger mer detaljerad vägledning om vilka moment som ska granskas och vilka typer av brister som kan få betydelse i tillstånds- och tillsynsprocessen. De innehåller också konkreta exempel och strukturer för hur bedömningar bör göras, vilket varit efterfrågat.[81]

3.3 Otillräcklig kontroll av kunskap i asbestutbildningar

Trots tydliga indikationer på bristfällig kvalitet i asbestutbildningar och uppgifter om oseriösa utbildningsanordnare ingår det inte i Arbetsmiljöverkets uppdrag att granska kvaliteten i asbestutbildningarna. Vid tillståndsprövningen kontrollerar myndigheten därför att arbetstagarna har giltiga utbildningsbevis, men inte om utbildningsbevisen återspeglar deras faktiska kunskaper och färdigheter.

3.3.1 Fokus på formella krav framför faktiska kunskaper

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning endast i begränsad utsträckning kan säkerställa att de som leder och utför asbestarbete har den kompetens som krävs. Vid prövningen kontrolleras att det finns giltiga utbildningsbevis för dem som ska utföra och leda arbetet. Däremot görs ingen självständig bedömning av om utbildningen har gett de kunskaper och färdigheter som krävs för att arbeta säkert med asbest. Detta gäller trots att regelverket ställer

79 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29; Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

80 Jämför 3 kap. 43 § AFS 2023:13; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-05-05.

81 Arbetsmiljöverket, *Kontroll vid ansökningar om tillstånd för rivning/sanering och sanering av asbest – Tillsynsstöd*, 2026.

krav på att arbetstagare som hanterar asbest ska ha utbildning och arbeta på ett säkert sätt, och trots att det finns föreskrivet vad en utbildning ska innehålla.[82]

Intervjuer med tillståndshandläggare visar dessutom att utbildningsintygen ofta är bristfälliga, exempelvis saknas ofta uppgifter om kursinnehåll och praktiska moment. Därmed blir det svårt att bedöma i vilken utsträckning utbildningen motsvarar de kunskapskrav som ställs för arbete med asbest.[83]

3.3.2 Arbetsmiljöverket har begränsade möjligheter att påverka utbildningsmarknaden

Enligt regelverket ansvarar arbetsgivaren för att den instruktör som håller utbildningen har dokumenterade kunskaper inom de områden som utbildningen avser. Utbildningens innehåll och längd ska vara anpassad till de berörda arbetstagarnas uppgifter och arbetsmetoder, och utbildningen ska vara både teoretisk och praktisk.[84]

Arbetsmiljölagen anger att arbetsgivaren ska informera och utbilda arbetstagare om risker som kan vara förbundna med arbetet samt säkerställa att arbetstagare har den utbildning som behövs och vet hur riskerna ska undvikas.[85] Det är däremot inte reglerat hur det ska säkerställas att deltagarna faktiskt har tillgodogjort sig utbildningen. Kunskapsproven administreras och bedöms av utbildningsanordnarna själva.

Arbetsmiljöverket har heller inga möjligheter att kontrollera eller certifiera utbildningsanordnare, eftersom myndigheten saknar bemyndigande att rikta föreskrifter mot utbildningsanordnare. Enligt Arbetsmiljöverket är bristande kvalitet på asbestutbildningarna samtidigt ett stort och känt problem.[86] Systemet bygger därför i hög grad på tillit till de uppgifter som lämnas av utbildningsanordnare och arbetsgivare.

Trots att asbestföreskriften innehåller krav på utbildningarnas innehåll lämnar vissa delar utrymme för tolkning. Exempelvis saknas tydlighet i vad de praktiska momenten i utbildningarna ska innebära, till exempel om vissa kritiska moment såsom att bygga sluss kräver fysisk närvaro. Detta gör det svårt att bedöma vilka utbildningar som uppfyller föreskrifternas krav.[87]

---

82 3 kap. 31 § AFS 2023:13 anger krav på utbildningens innehåll och ett antal obligatoriska moment som ska ingå i utbildningen.

83 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

84 3 kap. 14 § AFS 2023:13.

85 3 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

86 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025.

87 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-03-27 och 2025-12-19.

3.3.3 Oreglerad utbildningsmarknad och varierande kvalitet

Utbildningsanordnare behöver inte godkännas eller certifieras för att få erbjuda asbestutbildningar. Asbestutbildningarna ges därmed på en i praktiken svagt reglerad marknad, vilket bidrar till kvalitetsskillnader mellan utbildningsanordnare och skapar osäkerhet kring utbildningsintygens tillförlitlighet. Flera intervjupersoner beskriver att detta skapar osäkerhet om ifall ett utbildningsintyg speglar deltagarnas faktiska kunskaper.[88]

Arbetsmiljöverket har, som nämnts ovan, bedömt att myndigheten saknar bemyndigande att införa krav på certifiering av utbildningsanordnare. Trots kända brister i systemet med utbildningsintyg har myndigheten inte hemställt till regeringen om ett utökat bemyndigande för att hantera frågan.[89]

Granskningen pekar också på brister i asbestsanerarnas kunskaper om säker hantering av asbest.[90] De brister som inspektörerna oftast uppger att de möter rör personlig skyddsutrustning, andningsskydd och objektsspecifika skyddsinstruktioner.[91] Sammantaget kan detta tyda på brister i utbildningarnas kvalitet, även om andra faktorer, såsom tidspress, också kan påverka hur väl reglerna efterlevs.

Som ett svar på den oreglerade utbildningsmarknaden har byggbranschen tagit initiativ till en certifiering kallad *Kvalitetssäkrad kompetens*. Arbetsmiljöverket är positivt till initiativet och menar att det skulle kunna vara ett alternativ till reglering.[92] Modellen är inspirerad av systemet för körkortsutbildning och förarprov. En central del i modellen är att utbildningsanordnarna inte själva ska examinera kursdeltagarna. Kunskapsproven ska i stället genomföras av en oberoende tredje part. Systemet kompletteras med olika kontrollfunktioner, däribland uppföljning och möjligheter att återkalla utfärdade utbildningsintyg. Avsikten är också att resultaten från examinationerna ska återföras till utbildningsanordnarna så att de kan utveckla och förbättra utbildningarnas kvalitet över tid.[93]

Arbetsmiljöverkets uppdrag att föreslå åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest

Efter att Riksrevisionen inledde granskningen har regeringen gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att redovisa förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest. I uppdraget ingick att ta fram förslag på hur ett kunskapsprov kan utformas och tillhandahållas, antingen av Arbetsmiljöverket eller av annan aktör, för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper i

88 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-10-06; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03 och 2026-04-29.
89 Mejl från företrädare för Regeringskansliet, 2026-05-22.
90 Riksrevisionens verksamhetsbesök i samband med asbestinspektion, 2025-11-04, 2025-12-19, 2026-03-16 och 2026-05-04.
91 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.
92 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025.
93 Intervju med företrädare för Kvalitetssäkrad kompetens, 2025-10-20.

asbesthantering. Arbetsmiljöverket skulle också lämna förslag på provets innehåll och utformning samt vid behov förbereda för att myndigheten själv ska kunna administrera provet.[94]

Uppdraget redovisades i oktober 2026.[95] I korthet föreslår Arbetsmiljöverket att kompetenskraven för asbestarbete ska utformas som kvalifikationer enligt det nationella kvalifikationsramverket SeQF. Kvalifikationerna bör nivåanpassas efter arbetsuppgifter, där kraven kan skilja sig åt mellan arbetstagare som utför asbestarbete och dem som leder arbetet.[96] Detta gäller såväl den allmänna som den särskilda asbestutbildningen. Kunskapsprov föreslås utgöra en del av systemet och bör tillhandahållas av externa aktörer, exempelvis branschorganisationer. Myndigheten föreslår vidare att det blir upp till branschen och utbildningsanordnarna att utveckla de kvalifikationer som ska ligga till grund för kunskapsproven, medan Arbetsmiljöverket föreskriver de övergripande kraven.[97]

Arbetsmiljöverkets förslag innebär alltså inte något krav på organisatoriskt oberoende mellan utbildningsanordnare och den som förrättar kunskapsprov. Kvalitetssäkringen är i stället tänkt att bygga på de kvalifikationer som nivåplaceras inom SeQF-systemet.[98] Inom vissa andra områden används i stället personcertifiering, där ett oberoende certifieringsorgan examinerar och certifierar individer mot fastställda kompetenskrav.[99] Genom att utbildning och examination hålls organisatoriskt åtskilda är sådana system utformade för att minska risken för intressekonflikter mellan utbildning, examination och certifiering.

3.4 Bristande systemstöd och data försvårar analys och uppföljning

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets systemstöd endast i begränsad utsträckning möjliggör analys av asbestärenden. Detta begränsar myndighetens möjligheter att använda tillgängliga data för uppföljning, kontroll och riskbaserad tillsyn samt medför omfattande manuell hantering.

3.4.1 Arbetsmiljöverkets systemstöd och statistik brister

Arbetsmiljöverkets systemstöd och diarieföring har brister som påverkar hanteringen av asbestärenden. Det är svårt att söka fram relevant information och systemen ger begränsade möjligheter till analys och uppföljning. Bristerna leder till omfattande manuell hantering och försvårar informationsdelning inom myndigheten.[100]

---

94 Regeringsbeslut A2023/00160, A2025/01272.

95 Arbetsmiljöverket, *Redovisning av förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper för att arbeta säkert med asbest*, 2026.

96 För detaljer om SeQF, se Myndigheten för yrkeshögskolan, ”SeQF – Sveriges referensram för kvalifikationer”, hämtad 2026-09-01.

97 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-08-31.

98 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-09-04.

99 RISE, ”Opartiskhet och oberoende vid certifiering”, hämtad 2026-09-07.

100 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2025-05-22; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-10-02 och 2025-11-03; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21.

När Riksrevisionen begärde ut statistik om asbestärenden hade Arbetsmiljöverket svårt att ta fram uppgifterna. För att leverera efterfrågad statistik har myndigheten fått söka manuellt på begreppet asbest i ärendenas tjänsteanteckningar och sedan rensa bort ärenden där asbest nämns trots att det inte är vad ärendet egentligen handlar om. Enligt Arbetsmiljöverket finns ingen bättre metod än detta för att urskilja ärenden som rör asbest, och myndigheten understryker att det finns felkällor i levererat material.[101] Riksrevisionen konstaterade redan 2016 brister i Arbetsmiljöverkets statistik och registrering av uppgifter.[102] De svårigheter som myndigheten fortfarande har med att ta fram statistik om asbestärenden tyder på att flera av problemen kvarstår.

Vidare visar granskningen att arbetsgivare som har beviljats nya tillstånd för att hantera asbest först nyligen har börjat registreras på ett strukturerat sätt. Dessförinnan hade inspektörer små möjligheter att fånga upp alla arbetsgivare, särskilt om det rör sig om arbetsgivare som sällan ansöker om tillstånd och därför inte är kända sedan tidigare. I enkätsvar beskrivs detta som ett problem.[103]

I intervjuer med medarbetare som arbetar med tillstånd framkommer också att det finns behov av bättre möjligheter att identifiera företag med förhöjd risk för regelöverträdelser. Arbetsmiljöverkets systemstöd möjliggör dock inte detta i dagsläget.[104] Uppgifter om relevanta riskfaktorer varken samlas in eller används på ett systematiskt sätt. Enligt företrädare för myndigheten begränsar detta möjligheterna att rikta kontroller mot de verksamheter där riskerna är störst.[105]

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets fragmenterade it-system försvårar både informationsdelning och uppföljning av verksamheten. Information behöver hanteras i flera olika system, vilket försvårar den löpande handläggningen och analysen av verksamheten. Exempelvis krävs manuella genomgångar av enskilda ärenden för att ta fram uppgifter om handläggningstider.[106] Intervjuer med inspektörer och chefer visar också att äldre system och långdragna utvecklingsprocesser begränsar möjligheterna att utveckla mer data- och analysbaserade arbetssätt.[107] Detta försvårar myndighetens användning av tillgängliga data för planering och uppföljning av verksamheten. Arbetsmiljöverket genomför för närvarande en genomlysning av myndighetens it-arkitektur i syfte att identifiera utvecklingsbehov och ta fram en målbild för den framtida teknik- och it-plattformen.[108]

---

101 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2025-10-20. Vid årsskiftet 2025/2026 infördes koderna *”övrig tillsyn asbest, ej tillstånd”* och *”övrig tillsyn asbest, tillstånd”*.

102 Riksrevisionen, *En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet*, 2016.

103 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

104 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21.

105 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2025-12-18 och 2026-08-25.

106 Arbetsmiljöverket, *Nulägesbild av Arbetsmiljöverket juni 2024*, 2024; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-12-18.

107 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-06-15; Arbetsmiljöverket, *Nulägesbild av Arbetsmiljöverket juni 2024*, 2024; Riksrevisionens genomgång av regeringens myndighetsdialog med Arbetsmiljöverket.

108 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-09-25.

3.4.2 Samkörning av olika register kan bidra till att identifiera avvikelser

Inom ramen för granskningen har Riksrevisionen samkört register från Arbetsmiljöverket och Naturvårdsverket. Analysen visar att samkörning av register kan användas för att identifiera avvikelser som inte framgår av registren var för sig och som kan förtjäna närmare granskning.

Vi har undersökt om asbestarbeten genomförs utan att regelverket följs genom att jämföra Arbetsmiljöverkets uppgifter om anmälningar och tillstånd för asbestarbete med uppgifter i Naturvårdsverkets avfallsregister. Eftersom registren saknar gemensamma ärendenummer har uppgifterna behövt matchas utifrån adress och, i vissa fall, datum. Matchningen är osäker eftersom adresserna anges som fritext och kan variera mellan registren.

Analysen visar att knappt 80 procent av de anmälda asbestarbetena under perioden 2021–2024 kan matchas mot uppgifter i avfallsregistret när en relativt tillåtande matchningsmetod används. Även efter att hänsyn tagits till osäkerheter i hur adresser registreras återstår en grupp arbeten som inte återfinns i avfallsregistret. Resultaten ger därmed indikationer på att vissa asbestarbeten inte registreras i avfallsregistret, men osäkerheter i datamaterialet gör att omfattningen inte kan fastställas med säkerhet.

Analysen visar samtidigt att regelverket om tillstånd i huvudsak följs. Hela 98 procent av de anmälda asbestarbetena under perioden 2021–2025 hade ett giltigt asbesttillstånd vid tidpunkten för arbetet. Av de 765 företag som anmälde asbestarbete under perioden var det dock 58 företag som inte hade något asbesttillstånd registrerat under samma period.[109] Fram till slutet av 2024 fanns ingen teknisk kontroll som säkerställde att den som lämnade in en anmälan också hade ett giltigt tillstånd för arbete med asbest. Arbetsmiljöverket har därefter infört en spärr i systemet.

Trots vissa metodmässiga begränsningar visar analysen att samkörningar mellan Arbetsmiljöverkets uppgifter om tillstånd och anmälningar samt Naturvårdsverkets avfallsregister kan användas för att identifiera avvikelser som kan motivera ytterligare kontroller. Detta förutsätter givetvis ett uttryckligt stöd i gällande rätt. Om registren innehöll gemensamma identifikatorer skulle sådana analyser kunna genomföras mer effektivt och träffsäkert, och användas som stöd för en mer riskbaserad tillsyn. Exempelvis skulle det vara möjligt att kontrollera att företag som lämnar asbestavfall både har tillstånd och har gjort föreskrivna anmälningar. Även större skillnader mellan anmälda och registrerade mängder asbest skulle kunna användas som en indikator på avvikelser som motiverar ytterligare kontroll.

[109] Det kan finnas flera förklaringar till detta, exempelvis brister i registreringen av uppgifter eller att företag inte känner till att arbetet kräver tillstånd.

4 Arbetsmiljöverkets arbete med asbesttillsyn

I detta kapitel besvarar vi frågan om Arbetsmiljöverkets tillsyn av arbete med asbest är effektiv. Fokus ligger på den del av tillsynen som rör löpande inspektion på basis av föranmälningar till Arbetsmiljöverket och i förekommande fall tips.[110]

Våra sammanfattande iakttagelser är följande:

- Arbetsmiljöverkets asbesttillsyn är inte enhetlig. Styrningen är i stor utsträckning decentraliserad och varierar mellan regioner.
- Det finns brister i Arbetsmiljöverkets statistik och system- och metodstöd. Det saknas också ändamålsenliga forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, och utbildning och kompetensutveckling är eftersatt.
- Föreskrifterna upplevs som otydliga på centrala punkter av såväl inspektörer som företrädare för bransch och fackliga organisationer.
- Sammantaget försvårar detta uppföljning och ett riskbaserat arbetssätt. Det bidrar även till att asbesttillsynen inte är tillräckligt effektiv eller likvärdig.

Bedömningsgrunder som kapitlet utgår ifrån

Vi bedömer att Arbetsmiljöverket har en effektiv tillsyn av arbete med asbest om myndigheten:

- bedriver en enhetlig tillsyn och har en styrning som ger förutsättningar för effektiv och samordnad tillsyn; det innebär att det ska finnas tydliga mål, processer och styrdokument för tillsynens genomförande som inspektörerna följer
- använder resultat och iakttagelser som underlag för lärande och utveckling inom myndigheten
- säkerställer att asbestinspektörerna har tillräcklig kompetens genom utbildning och kontinuerlig kompetensutveckling
- planerar och genomför inspektioner där de förväntas göra mest nytta; det innebär att inspektioner i huvudsak ska vara riskbaserade, utgå från tillgänglig information och möjliggöra uppföljning och utveckling av tillsynen
- ser till att asbestföreskrifterna är tydliga och därmed ändamålsenliga.

4.1 Asbesttillsynen präglas av bristande enhetlighet

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets styrning av asbesttillsynen inte är enhetlig mellan regioner, och inte heller mellan inspektörer. Likartade förhållanden och brister kan därmed leda till olika åtgärder beroende på var inspektionen genomförs.

[110] Se föregående kapitel för våra iakttagelser avseende så kallade tillståndsinspektioner som en del av tillståndsprövningen för arbete med asbest.

Avsaknaden av tillförlitlig statistik och av gemensamma, uppdaterade system- och metodstöd ökar risken för olikartade bedömningar.

Parallellt med Riksrevisionens granskning har Arbetsmiljöverket initierat åtgärder för att åstadkomma mer enhetliga arbetssätt och bedömningar i asbesttillsynen (se även kapitel 3).[111] Enligt Riksrevisionen är det i nuläget svårt att bedöma vilka resultat detta utvecklingsarbete kommer att ge eftersom det fortfarande pågår.

4.1.1 Bristande central styrning ger regionala skillnader i asbesttillsynen

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets styrning av asbesttillsynen präglas av långtgående decentralisering. Även om en decentraliserad styrning kan vara bra ur vissa aspekter leder den till skillnader, exempelvis i hur inspektionsbesök registreras och vilka som inspektionsmeddelandena riktas till.[112] Den decentraliserade styrningen får också till följd att arbetsgivare riskerar att inte bedömas likvärdigt.[113]

Riksrevisionen kan också konstatera att möjligheten till kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan asbestinspektörer varierar mellan regioner. I vissa regioner finns etablerade former för lärande och erfarenhetsutbyte, medan sådana saknas i andra. Kontaktytorna över regiongränserna är dessutom få, vilket ytterligare bidrar till att lokala arbetssätt har vuxit fram, exempelvis i form av egna checklistor och uppföljningsverktyg, och till att goda exempel inte sprids vidare.

Ett annat exempel på decentraliserad styrning och svag regional samordning är hanteringen av icke föranmälda asbestärenden som behöver hanteras akut. Fram till nyligen har akuta ärenden hanterats *ad hoc* av enskilda inspektörer, men under 2026 har en ny rutin införts för att stärka rättssäkerheten. Den innebär att ett formellt beslut ska fattas i varje ärende och att antalet beslutsfattare begränsas.[114]

Samtidigt visar granskningen att Arbetsmiljöverket har begränsade förutsättningar för att bedriva en nationellt sammanhållen asbesttillsyn och systematiskt sprida erfarenheter mellan regionerna. Detta kan delvis förklaras av hur verksamheten är organiserad. Asbestinspektörer tillhör sektioner som hanterar många olika sakområden utöver asbest, vilket begränsar möjligheterna till kontinuerligt erfarenhetsutbyte i asbestspecifika frågor. Det formella ansvaret för regionövergripande forum för erfarenhets- och kunskapsutbyte ligger dessutom hos regioncheferna.[115] Intervjuer pekar även på en tradition av att hantera tillsynsfrågor

111 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-08-25.

112 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03 och 2026-05-04. Även synen på tillsynens inriktning varierar: vissa inspektörer använder asbestinspektioner som en ingång till bredare kontroller, medan andra har ett snävare fokus.

113 En jämförelse av checklistor som vi fått ta del av i samband med inspektionsbesök visar på regionala skillnader, till exempel mellan Region Väst och Region Mitt. I en av våra intervjuer liknades en tillståndsinspektion vid ett ”läxförhör” i en region och ett ”kafferep” i en annan, apropå bristen på enhetlighet. Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.

114 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-06-15; intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-08-25. Ett akut ärende kan till exempel handla om en vattenläcka.

115 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-16.

självständigt i respektive region.[116] Sammantaget bedömer Riksrevisionen att detta blir ett hinder för ett enhetligt arbetssätt och ett samlat nationellt grepp om asbesttillsynen.

4.1.2 Bristfälliga systemstöd och otillräcklig statistik försvårar uppföljning

Granskningen visar att myndighetens sätt att utforma sina informations- och ärendehanteringssystem i begränsad utsträckning stödjer uppföljning och analys av asbesttillsynen. Exempelvis kunde löpande asbestinspektioner, fram till den 31 december 2025, inte särskiljas i verksamhetsstatistiken eftersom de inte registrerades som ett eget ärendeslag.[117] Trots att asbestarbete är tillståndspliktigt har planering och uppföljning av asbesttillsynen därför i stor utsträckning baserats på egenutvecklade och lokala lösningar, exempelvis Excel-baserade uppföljningar av tidsanvändning och antal asbestinspektioner.

Granskningen visar på flera systemrelaterade brister som försvårar tillsynen.[118] Möjligheterna att få en samlad bild av företags historik och att identifiera företag med giltiga tillstånd har fram till nyligen varit begränsade.[119] Vidare saknas systemstöd för att flagga när företag, för vilka det finns indikationer på förhöjd risk för regelöverträdelser, gör anmälningar om rivning eller sanering. Det har även varit svårt att effektivt uppskatta den totala omfattningen av asbestanmälningar i en region, eftersom uppgifter behövt tas fram genom separata sökningar per företag. Eftersom tillstånd inte är kopplade till den region i vilken företagen bedriver sin verksamhet försvåras uppföljningen ytterligare.[120]

4.2 Små möjligheter till organisatoriskt lärande inom asbesttillsynen

Granskningen visar att det finns begränsade förutsättningar för organisatoriskt lärande inom asbesttillsynen. Arbetsmiljöverkets kunskapsstöd är inte uppdaterade, asbestföreskrifterna upplevs som otydliga och utbildningsinsatserna har varit otillräckliga. Dessutom saknas ändamålsenliga strukturer för kunskapsdelning, erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

4.2.1 Myndighetens kunskapsstöd är inte uppdaterat

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket under en längre tid har saknat enhetliga och aktuella kunskapsstöd på asbestområdet, vilket bidrar till oklarheter i tillämpningen av regelverket. Den vägledning som finns för tillstånds- och

116 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-05-04 och 2026-06-15.
117 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-05-04 och 2026-06-15.
118 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-06-15.
119 I och med att nya asbestregler infördes i december 2025 blev Arbetsmiljöverket skyldigt att ta fram ett offentligt register över företag med giltiga asbesttillstånd. Listan nås via Arbetsmiljöverkets webbplats.
120 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.

inspektionsprocessen utgör visserligen ett stöd för flera inspektörer, men den senaste beslutade versionen är från 2012. Vägledningen är därmed inte anpassad till den nuvarande regelstrukturen eller de nya asbestföreskrifterna.[121] Den innehåller dessutom flera hänvisningar till Byggbranschens yrkesnämnd (BYN), trots att nämnden sedan flera år inte hanterar asbestfrågor.[122]

Vidare är vägledningens status oklar och det råder delade uppfattningar inom Arbetsmiljöverket om huruvida den bör avvecklas eller uppdateras.[123] Granskningen visar också att det finns olika uppfattningar om ifall vägledningen ska betraktas som ett internt arbetsmaterial eller som en handling som kan delas externt, till exempel med företag som hanterar asbest.[124] Riksrevisionens enkät visar dessutom att kännedomen om vägledningen varierar bland de inspektörer som den riktar sig till.

Även om vägledningen nu är på väg att uppdateras i enlighet med de nya asbestföreskrifterna bedömer Riksrevisionen att det är angeläget att dess status klargörs och blir känd i organisationen, samt att myndigheten tydliggör att, och hur, den ska användas i verksamheten.[125] I detta sammanhang noterar Riksrevisionen att det även finns europeiska vägledningar för tillsyn av arbete med asbest som kan utgöra ett komplement till Arbetsmiljöverkets egna kunskapsstöd.[126]

4.2.2 Otydliga asbestföreskrifter och otillräckliga utbildningsinsatser

I Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer anger nästan hälften att asbestföreskrifterna i liten utsträckning tydliggör för dem vad som ska kontrolleras vid inspektion. Ändå har majoriteten lång erfarenhet i yrket, och föreskrifterna har tagits fram av Arbetsmiljöverket självt inom ramen för myndighetens föreskriftsrätt. Även från fackligt håll har kritik riktats mot att föreskrifterna är otydliga.[127] Detta framkommer också i intervjuer med asbestinspektörer.[128] Även andra funktioner inom Arbetsmiljöverket uppger att vissa av de nya bestämmelserna lämnar utrymme för olika tolkningar och att det finns behov av ytterligare vägledning.[129]

Intervjuer med Arbetsmiljöverket visar också att asbestföreskrifterna inte fullt ut harmoniserar med föreskrifterna om projektering och byggarbetsmiljösamordning när det gäller olika aktörers ansvar och skyldigheter. Medan föreskrifterna om

---

121 Riksrevisionen noterar att en reviderad version av vägledningen cirkulerar internt i myndigheten. Denna senare version sägs vara från 2017 men har inget beslutsdatum angivet och har samma diarienummer som den äldre versionen från 2012. I sidantal är den cirka fem sidor längre men det framgår inte någonstans vilka förändringar som har gjorts i dokumentet.

122 Intervju med företrädare för BYN, 2025-09-05. Enligt BYN händer det fortfarande att Arbetsmiljöverket hänvisar personer som har frågor gällande hanteringen av asbest till BYN.

123 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-12-18; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-10.

124 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-21; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03, 2026-03-05, 2026-03-26 och 2026-04-10.

125 Arbetsmiljöverket, *Uppdragsbeskrivning – Revidering av väglednings-PM för asbest*, 2025.

126 Europeiska kommissionen, *Guidelines for managing asbestos related health and safety risks at work*, 2025.

127 Intervju Byggnads, 2025-09-04.

128 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-12-19, 2026-03-05 och 2026-05-04.

129 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-10-10 och 2026-03-04; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-26.

projektering och byggarbetsmiljösamordning riktar sig till flera olika ansvarssubjekt, exempelvis byggherren, är ansvaret i asbestföreskrifterna enbart riktat till arbetsgivaren.[130] Enligt Arbetsmiljöverket kan detta leda till att arbetsmiljöansvar läggs på arbetsgivaren även i situationer där det är andra aktörer som har rådighet över de beslut som påverkar arbetsmiljön.[131]

I början av 2026 tillsatte Arbetsmiljöverket en intern projektgrupp mot bakgrund av de nya asbestföreskrifterna. Gruppen har bland annat haft i uppgift att hantera ökningen av asbestrelaterade frågor till myndigheten med anledning av de skärpta reglerna samt bidra till en mer enhetlig hantering av inkommande frågor.[132] I slutet av september 2026 beslutade Arbetsmiljöverket att påbörja en revidering av asbestföreskrifterna. I beslutet konstaterar myndigheten bland annat att det finns otydligheter i hur föreskrifterna är formulerade och att det finns behov av omarbetade och moderniserade föreskrifter.[133] Detta förstärker Riksrevisionens bild av att regelverket är otydligt och behöver utvecklas.

Granskningen visar också att Arbetsmiljöverkets insatser för att informera och utbilda om de nya asbestföreskrifterna var otillräckliga inför införandet. Det har bidragit till osäkerhet om hur föreskrifterna ska tolkas och tillämpas i praktiken. Detta gäller såväl internt inom Arbetsmiljöverket som bland externa aktörer. Kritiken handlar bland annat om att centrala bestämmelser inte är tillräckligt preciserade och att det saknas vägledning och konkreta exempel från Arbetsmiljöverkets sida, vilket gör det svårt att arbeta utifrån föreskrifterna.[134]

Enkäten till inspektörer bekräftar bilden av bristande stöd för att de ska kunna arbeta i enlighet med det nya regelverket. Tre av fyra uppger att de inte fått tillräcklig utbildning för att kunna tillämpa de nya asbestföreskrifterna, och mer än hälften anger att de inte får tillräcklig information vid förändringar.[135] De begränsade utbildningsinsatserna gör att inspektörerna saknar stöd för en enhetlig tillämpning och att det kan vara svårt att hänvisa till föreskrifterna i kraven på åtgärder. Det försämrar förutsättningarna för ett likartat arbetssätt och kan påverka både regelefterlevnad och rättssäkerhet i asbesttillsynen. Granskningen visar att inte heller tillståndshandläggarna har utbildats i det nya regelverket.[136] Det finns även tecken på brister i processen med att ta fram de nya asbestföreskrifterna, såsom dubbelarbete och otillräcklig förankring internt och med externa aktörer.[137]

---

130 Se 3 kap. 2 § AFS 2023:13; 1 kap. 3 § AFS 2023:3.

131 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-08-31.

132 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-03-26.

133 Arbetsmiljöverket, *Beslut om revidering av föreskrifterna om asbest*, 2026.

134 Intervju Byggnads, 2025-09-04; intervju branschföreträdare, 2025-12-15; mejl från företrädare för utbildningsanordnare, 2025-08-14, 2025-09-17 och 2026-01-08; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-03-05; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-16.

135 Tre av fyra inspektörer uppger att det stämmer dåligt eller mycket dåligt att de fått utbildning om de nya asbestföreskrifterna för att kunna genomföra inspektioner i enlighet med regelverket.

136 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-29.

137 Intervju Byggnads, 2025-09-04; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-10-10.

4.2.3 Bristande kunskapsdelning och kompetensförsörjning

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket inte har etablerat effektiva myndighetsövergripande forum eller strukturer för att samla, dokumentera och sprida kunskap om arbete med asbest. Det nätverk som i dag används för detta ändamål, Kompetensområdesnätverket för yrkeshygien, framstår som otillräckligt.[138] Ledtiderna för frågor som rör asbest är ofta långa och information återförs inte alltid effektivt till regionerna.[139] Det finns också kritik internt mot att asbestfrågor hanteras i ett nätverk med tyngdpunkt på yrkeshygien, trots att många asbestfrågor rör risker som är kopplade till arbetsplatsens utformning snarare än kemiska risker.[140] Nätverket för yrkeshygien har dessutom ett bredare ansvarsområde än flera av myndighetens andra kompetensområdesnätverk.[141]

Granskningen visar vidare att asbestinspektörer ofta delar erfarenheter kollegialt, särskilt i vissa regioner, men utan en långsiktig struktur för dokumentation och spridning av dessa erfarenheter till en vidare krets. I Riksrevisionens enkät uppger drygt 80 procent av asbestinspektörerna att Arbetsmiljöverket i liten utsträckning skapar förutsättningar för nationellt erfarenhetsutbyte om asbestarbete.

Arbetsmiljöverket ser för närvarande över kompetensområdesnätverken och deras utformning.[142] Eftersom den nya strukturen för kompetensområden ännu inte är beslutad är det för tidigt att fastställa var asbestfrågor kommer att hanteras.[143] Det finns också planer på att skapa regionala grupper för mer löpande erfarenhetsutbyte.[144]

Arbetsmiljöverket saknar även effektiva former för att utveckla och föra vidare kompetens om asbesttillsyn internt. Detta avspeglas i Riksrevisionens enkät, där omkring hälften av inspektörerna uppger att de inte får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna genomföra asbestinspektioner på ett bra sätt, trots att dessa inspektioner ofta är tekniskt komplexa och ställer höga krav på specialistkunskap.[145] En majoritet pekar också på brister i utbildning och erfarenhetsutbyte. Att en knapp femtedel av inspektörerna anger att de inte har fått någon asbestutbildning alls inom ramen för sin anställning innebär dessutom en risk för att inspektioner genomförs utan tillräcklig kunskap om de moment där

138 Totalt har Arbetsmiljöverket fem kompetensområdesnätverk för olika sakfrågor. Kompetensområdenas uppdrag är bland annat att planera, samordna och genomföra kompetensutvecklingsinsatser inom respektive kompetensområde enligt beslutad kompetensförsörjningsplan. Kompetensområdesnätverken ska också sprida expertutlåtanden och ställningstaganden internt.

139 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2025-11-03 och 2026-06-16; intervju Arbetsmiljöverket, 2026-04-10.

140 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-03-26.

141 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-05-04.

142 Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-03-26; intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-08-25.

143 Mejl från företrädare för Arbetsmiljöverket, 2026-09-25.

144 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-08-25.

145 Se kravspecifikationen i Arbetsmiljöverkets stödmaterial för tillstånd. Specialistkunskap kan exempelvis avse utformning av sluss och dimensionering av efterventilation. Omkring 65 procent av asbestinspektörerna har arbetat i fem år eller mer med att inspektera asbest och drygt 20 procent har arbetat i tio år eller längre med asbestinspektion.

exponering för asbest kan uppstå. Även bland de inspektörer som är nöjda med sin utbildning finns en efterfrågan på mer kunskap om praktiska moment vid rivning och sanering.[146]

I intervjuer med första linjens chefer efterfrågas också tydligare, myndighetsgemensamma kriterier för vilken kompetens en asbestinspektör bör ha.[147] Enligt företrädare för myndigheten ska en asbestutbildning som är riktad till berörda inspektörer erbjudas i närtid.[148] Vidare visar granskningen att asbesttillsynen i samtliga regioner är koncentrerad till ett fåtal inspektörer.[149] Att asbestinspektörer i regel arbetar ensamma gör organisationen sårbar vid exempelvis sjukdom eller personalomsättning.[150]

4.3 Begränsade förutsättningar för att genomföra asbestinspektioner där de förväntas göra mest nytta

Granskningen visar att Arbetsmiljöverkets asbesttillsyn i begränsad utsträckning är riskbaserad. Även om merparten av inspektionerna äger rum i byggbranschen, som är en riskutsatt bransch, gör brister i myndighetens statistik, systemstöd och organisation det svårare att ha ett systematiskt arbetssätt och rikta tillsyn mot arbetsställen där den förväntas göra mest nytta. Bristerna gör det även svårt att tillvarata erfarenheter från inspektioner på ett systematiskt sätt. Sammantaget begränsar dessa brister Arbetsmiljöverkets möjligheter att fullt ut bedriva asbesttillsynen i enlighet med kravet i myndighetens instruktion om att tillsynen ska vara riskbaserad.[151]

4.3.1 Flera indikationer på att Arbetsmiljöverket inte arbetar tillräckligt riskbaserat i asbesttillsynen

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket inte i tillräcklig utsträckning bedriver en riskbaserad asbesttillsyn. Tillsynen riktas i begränsad utsträckning mot verksamheter där risken för brister är som störst, och resurserna framstår som otillräckliga i förhållande till tillsynsbehovet. Detta stöds av enkätresultat, där drygt 40 procent av inspektörerna uppger att tillsynen i låg utsträckning fokuserar på verksamheter med hög risk.[152]

Granskningen indikerar vidare att tillsynen inte i tillräcklig utsträckning når de företag där risken för brister kan antas vara som störst. Detta kan delvis förklaras av

146 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.
147 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-16.
148 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-06-15.
149 Enligt svaren på vår enkät varierar antalet asbestinspektörer mellan fyra och nio per region.
150 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-16.
151 2 § förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket.
152 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.

att dessa företag är svåra att identifiera och nå, men det handlar också om att myndigheten inte arbetar tillräckligt riskbaserat med urval på arbetsställenivå.[153]

Detta stöds även av enkätresultat; en stor majoritet av inspektörerna bedömer att asbestarbeten pågår utan tillstånd (85 procent) eller utan föranmälan (88 procent), trots att arbetet är tillståndspliktigt. Samtidigt uppger över 80 procent att det saknas fungerande metoder för att identifiera dessa arbeten (jämför kapitel 3). Intervjuer med Arbetsmiljöverket pekar på att brister ofta upptäcks slumpmässigt.[154]

Myndighetens kapacitet för att genomföra tillsyn är dessutom begränsad. Inspektörerna i Riksrevisionens enkät uppger att de i genomsnitt genomför drygt 20 asbestinspektioner per år, vilket motsvarar omkring 3 procent av alla inkomna anmälningar om arbete med asbest per år.[155] Det innebär att en stor del av verksamheten inte omfattas av löpande tillsyn. Intervjuer bekräftar att det kan gå flera år från det att ett företag fått tillstånd till dess att en löpande inspektion genomförs.[156]

4.3.2 Asbesttillsynen styrs i hög grad mot antal genomförda inspektioner

Granskningen visar att antalet genomförda inspektioner har en framträdande roll i uppföljningen av Arbetsmiljöverkets asbesttillsyn. Intervjuer och enkätresultat tyder på att styrningen kan skapa incitament att prioritera arbetsställen där inspektionerna bedöms kunna genomföras relativt snabbt, framför mer resurskrävande tillsynsärenden. En stor majoritet av inspektörerna uppger att det värdesätts högt eller mycket högt att genomföra många inspektioner. Några intervjupersoner beskriver detta som en form av ”pinnjakt”, där fokus på antalet genomförda inspektioner kan påverka vilka arbetsställen som prioriteras i tillsynen.[157]

Granskningen indikerar samtidigt att styrningen delvis är motstridig. Den nationella tillsynsplanen anger kvantitativa mål för antalet inspektioner per region, samtidigt som myndigheten ska bedriva en riskbaserad tillsyn. Ett riskbaserat arbetssätt innebär ofta att resurser koncentreras till arbetsställen där risken för brister är störst, vilket kan kräva mer omfattande och tidskrävande insatser. Sådana insatser kan dock göra det svårare att nå de uppställda målen för antalet inspektioner. Därmed riskerar de kvantitativa målen att skapa incitament att prioritera fler och mindre resurskrävande inspektioner framför tillsyn av arbetsställen med högre risk.[158] Därtill tar tillståndsinspektioner, som myndigheten är skyldig att genomföra, en stor del av utrymmet för den löpande asbesttillsynen i anspråk.[159]

153 Intervju chefer Arbetsmiljöverket, 2026-08-25.
154 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-12-18; intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.
155 Det kan jämföras med inspektionsverksamheten totalt där Arbetsmiljöverket skattar att cirka 4 procent av alla arbetsställen blir föremål för inspektion.
156 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.
157 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-04 och 2026-05-04.
158 Intervju chef Arbetsmiljöverket, 2025-11-03.
159 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-04.

I urvalet av arbetsställen ska tips prioriteras, även om merparten av inspektionerna baseras på föranmälningar om asbestarbete. Enkäten visar att urvalet i hög grad påverkas av faktorer såsom tidigare inspektionsbesök, geografisk närhet och inspektörernas lokalkännedom, inte minst kännedom om tidigare brister hos arbetsgivaren. Den typen av variabler skulle mycket väl kunna ligga till grund för en datadriven riskanalys, men granskningen visar att dessa variabler inte samlas in eller sprids systematiskt.[160]

Enkäten visar vidare att asbestinspektörerna har ett stort handlingsutrymme när det gäller att planera arbetet och välja arbetsställen för inspektion. Även om detta kan vara positivt i vissa avseenden är det oklart i vilken utsträckning det bidrar till ett riskbaserat arbetssätt.

4.3.3 Bristande samordning försvårar en riskbaserad tillsyn av asbestarbete

Granskningen visar flera tecken på att Arbetsmiljöverket saknar en gemensam inriktning för hur asbestrisker ska värderas och prioriteras. Olika professionella perspektiv tillämpas parallellt och sammanförs inte alltid till en gemensam bild av risker, prioriteringar och tillsynsbehov. Detta bidrar till oklarhet, både internt och externt, om tillsynens syfte, riskernas allvar och de krav som ska ställas.[161] Nio av tio asbestinspektörer uppger dessutom att information och kunskap inte delas effektivt mellan olika delar av organisationen, vilket ytterligare förstärker bilden av att det finns hinder för samordning.

Granskningen visar också att Arbetsmiljöverkets teknikskuld bidrar till att begränsa förutsättningarna för en riskbaserad och datadriven tillsyn. Eftersatt digitalisering lyfts återkommande i såväl interna rapporter som intervjuer med inspektörer, chefer och myndighetens ledning.[162] Vi har även själva identifierat brister i myndighetens statistik när vi har begärt ut uppgifter gällande asbesttillsynen (se avsnitt 3.4.1).

I skrivande stund pågår ett arbete vid Arbetsmiljöverket för att åstadkomma en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn generellt, bland annat inom ramen för ett flerårigt regeringsuppdrag.[163] Det finns dock i nuläget inga tydliga tecken på att uppdraget hittills har lett till förändringar i styrning eller arbetssätt vad gäller myndighetens tillsyn av asbestarbete.

Vidare har Arbetsmiljöverket sedan flera år tillbaka ett uppdrag från regeringen att samordna myndighetsgemensam samverkan mot arbetslivskriminalitet.[164] Granskningen visar dock att asbesttillsynen i begränsad utsträckning har integrerats i

160 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer.
161 Intervju Arbetsmiljöverket, 2025-11-03 och 2026-03-04; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-15.
162 Arbetsmiljöverket, *Nulägesbild av Arbetsmiljöverket juni 2024*, 2024.
163 Regeringsbeslut A2024/01411 (delvis), A2024/01446.
164 Regeringsbeslut A2024/01109.

myndighetens arbete mot arbetslivskriminalitet.[165] Asbestinspektörer och inspektörer som arbetar med myndighetsgemensamma kontroller har dessutom varit organisatoriskt åtskilda, med begränsad kontakt i det vardagliga arbetet.[166] Sedan Arbetsmiljöverkets omorganisation den 1 januari 2026 tillhör alla inspektörer samma avdelning. Omorganisationen syftade bland annat till att främja samarbetet mellan inspektörerna.

[165] Riksrevisionen genomför för närvarande en granskning av myndigheternas samverkan mot arbetslivskriminalitet. Rapporten publiceras i december 2026.

[166] Intervju Arbetsmiljöverket, 2026-05-04; intervju chef Arbetsmiljöverket, 2026-03-16.

5 Regeringens styrning

I detta kapitel besvarar vi frågan om regeringen har styrt Arbetsmiljöverkets arbete med att förebygga arbetsrelaterade skador som är orsakade av asbest på ett effektivt sätt.

Våra sammanfattande iakttagelser är följande:

- Regeringens åtgärder för att hantera kända problem på asbestområdet har kommit sent.
- Regeringen har inte gett Arbetsmiljöverket tillräckliga förutsättningar för att stärka kontrollen och uppföljningen på asbestområdet.
- Regeringen har inte tagit initiativ till samordning av information som skulle kunna bidra till en mer träffsäker tillsyn.

Bedömningsgrunder som kapitlet utgår ifrån

För att regeringens styrning gällande asbest ska betraktas som effektiv ska regeringen:

- ge Arbetsmiljöverket relevanta uppdrag som bidrar till att myndigheten kan genomföra och följa upp sitt arbete på asbestområdet på ett tillfredsställande sätt
- ge Arbetsmiljöverket tillräckliga befogenheter och verktyg för att bedriva en effektiv verksamhet på asbestområdet; i detta ingår även att följa upp uppgifter från Arbetsmiljöverket om eventuella problem
- ge berörda myndigheter förutsättningar för att samverka på ett ändamålsenligt sätt.

5.1 Sen och begränsad styrning på asbestområdet

Granskningen visar att regeringens åtgärder på asbestområdet i flera avseenden har kommit sent. Flera kända problem, såsom brister i utbildningssystemet och otillräckligt arbete för att identifiera och kartlägga asbest, har uppmärksammats under lång tid utan att leda till mer omfattande åtgärder.

5.1.1 Regeringens styrning på asbestområdet har kommit sent

Granskningen visar att regeringens riktade åtgärder för att hantera identifierade problem på asbestområdet har kommit sent. Även om regeringen under senare år har gett Arbetsmiljöverket flera uppdrag och tillfört resurser till tillsynen finns det ännu inga tydliga tecken på att detta har påverkat asbesttillsynens praktiska utformning.

Efter att asbestfrågan aktualiserats av EU-kommissionen fick Arbetsmiljöverket 2022 i uppdrag av regeringen att redovisa hur myndigheten följer upp och kontrollerar arbete med asbest. I uppdraget ingick också att lämna förslag på åtgärder vad gäller

utbildning om asbest.[167] I januari 2023 redovisade Arbetsmiljöverket för regeringen att det fanns behov av ytterligare utredning av tre områden gällande arbetet med asbest:

- inrättandet av ett register över godkända utbildningsanordnare
- införandet av kunskapstester efter genomförd asbestutbildning
- möjligheten för inspektörer att begära legitimation av arbetstagare.

Arbetsmiljöverket bedömde att ett system för kvalitetsgranskning av utbildare skulle höja och säkra kvaliteten på utbildningen och därmed också öka och säkra kunskapen hos dem som går utbildningen. Enligt Arbetsmiljöverket skulle en sådan ordning även underlätta tillståndsgivningen.[168]

Först i december 2025 beslutade regeringen att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest.[169] Uppdraget syftade till att analysera förutsättningarna för att åtgärda ovan identifierade problem. Beslutet fattades nästan tre år efter Arbetsmiljöverkets redovisning i januari 2023 och efter att Riksrevisionens granskning hade inletts.

I regleringsbrevet för 2025 fick Arbetsmiljöverket även i uppdrag att 2025–2028 bedriva ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn.[170] Uppdraget avser myndighetens tillsynsverksamhet i stort och är inte specifikt inriktat på asbest. Syftet är att genom en analys av datakällor på bransch-, sakområdes- och arbetsställenivå åstadkomma ett mer träffsäkert urval och att kunna följa upp och utvärdera tillsynsinsatser på ett sätt som hittills inte varit möjligt.[171]

Regeringen har även tillfört Arbetsmiljöverket medel för att öka antalet inspektioner i verksamheter med hög risk för ohälsa och olycksfall, däribland byggbranschen.[172] Även om satsningen potentiellt kan ha betydelse för asbesttillsynen visar granskningen inga tecken på att den hittills har påverkat den praktiska utformningen av asbestinspektioner, sett till varken antal eller utformning.

5.1.2 Brister i inventering av asbest och avsaknad av generellt inventeringskrav

Även Boverket fick 2022 ett uppdrag av regeringen att kartlägga brister och föreslå åtgärder för att förbättra arbetet med att förebygga sjukdom till följd av asbestexponering.[173] I sin redovisning av uppdraget visade myndigheten på stora

167 Regeringsbeslut A2022/00995.
168 Arbetsmiljöverket, *Redovisning av Arbetsmiljöverkets arbete med asbest och förslag på åtgärder vad gäller utbildning om asbest*, 2023.
169 Regeringsbeslut A2023/00160, A2025/01272.
170 Regeringsbeslut A2024/01411 (delvis), A2024/01446, s. 3.
171 Se Arbetsmiljöverkets budgetunderlag 2026–2028, s. 6.
172 Prop. 2024/25:1. Se även Regeringen, ”Ökade medel till Arbetsmiljöverket för skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra arbetsmiljörisker”, hämtad 2026-05-22.
173 Regeringsbeslut Fi2022/02181.

brister i både kunskap och hantering av asbest hos yrkesgrupper som arbetar med, eller berörs av, renoveringar och ombyggnationer.[174]

Okunskap och tidspress medför enligt Boverket att inventering och sanering av asbest ibland uteblir eller genomförs bristfälligt, vilket kan medföra stora hälsorisker.[175] Trots att miljöinventering med provtagning ska genomföras vid misstanke om asbest, visar Riksrevisionens enkät och verksamhetsbesök att inventeringarna ofta har brister och inte är heltäckande.[176] Detta är problematiskt eftersom asbest som upptäcks först efter att arbeten påbörjats kan innebära både ökade kostnader och risk för exponering.

Riksrevisionens internationella utblick (se bilaga 2) visar att flera europeiska länder har mer långtgående krav på inventering av asbest än Sverige. I flera länder krävs inventering inför rivning eller renovering, medan krav på mer heltäckande inventeringar eller register över asbest i byggnader är ovanligare. Ett undantag är Storbritannien, där asbest i byggnader som inte är bostäder ska identifieras och registreras.[177] I Flandern i Belgien krävs sedan 2022 asbestcertifikat vid överlåtelse av byggnader som är uppförda före 2001, vilket förutsätter inventering.[178]

EU-kommissionens vägledning för hantering av asbestrelaterade arbetsmiljörisker betonar att identifiering av asbest är en förutsättning för en effektiv riskbedömning. Förekomsten av misstänkta asbestmaterial bör därför utredas innan rivnings-, underhålls- eller renoveringsarbeten påbörjas och informationen ska dokumenteras.[179] Vägledningen illustrerar betydelsen av tidig och systematisk kartläggning av var asbest förekommer för att minska risken för exponering i samband med bygg- och underhållsarbeten.

I Sverige är inventeringskravet gällande förekomst av asbest begränsat till sjöfarten. Även en jämförelse med polyklorerade bifenyler (PCB) illustrerar skillnader i den svenska regleringen. För PCB finns ett uttryckligt krav på att fastighetsägare ska inventera förekomsten i byggnader, medan något motsvarande generellt krav inte finns för asbest.[180] För asbest aktualiseras krav på att undersöka förekomsten främst inför arbeten där exponering kan uppstå, såsom rivning eller renovering. Regleringen

---

174 Boverket, *Uppdrag att förbättra kunskapsnivån om hantering av asbest i byggnader*, 2023.

175 Boverket, *Uppdrag att förbättra kunskapsnivån om hantering av asbest i byggnader*, 2023.

176 Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer; Riksrevisionens verksamhetsbesök i samband med asbestinspektion, 2025-11-04 och 2026-03-16.

177 För Storbritannien, se The Control of Asbestos Regulations 2012 (SI 2012/632), regulation 4 (Duty to manage asbestos).

178 Mondaq, "As Of 23 November 2022, An Asbestos Certificate Is Mandatory When Transferring Real Estate Constructed Before 2001 In Flanders", hämtad 2026-08-28.

179 Europeiska kommissionen, *Guidelines for managing asbestos related health and safety risks at work*, 2025, s. 55–71.

180 Se 16 och 19 §§ i förordningen (2007:19) om PCB m.m. Kravet på inventering gäller kommersiella fastigheter, bostadsrättsföreningar, hyresfastigheter och offentliga byggnader. En- och tvåbostadshus som ägs av privatpersoner är dock undantagna. Inventeringen ska göras om fogmassa eller halkskyddad golvmassa kan ha använts vid uppförande eller renovering åren 1956–1973. Då ska ägaren undersöka om fogmassan eller golvmassan är en PCB-produkt.

bygger därmed i högre grad på att risker identifieras inför enskilda arbeten än på en systematisk kartläggning av förekomsten i byggnadsbeståndet.

Trots kända brister avseende inventering av asbest visar granskningen att regeringen inte har övervägt krav på att göra kartläggning obligatorisk för fastighetsägare.[181] Samtidigt har behovet av mer systematisk inventering uppmärksammats i arbetsmiljömedicinsk forskning och från fackligt håll.[182]

5.2 Regeringen har inte gett Arbetsmiljöverket tillräckliga förutsättningar för effektiva insatser på asbestområdet

Granskningen visar att regeringen inte har gett Arbetsmiljöverket tillräckliga förutsättningar för att bedriva en effektiv verksamhet på asbestområdet. Det gäller kontroller inom utbildningssystemet, uppföljning av verksamheten och möjligheter till samkörning av statistik från andra myndigheter.

5.2.1 Arbetsmiljöverkets mandat begränsar möjligheterna till stärkt kontroll

Det är regeringen som både styr och anger ramarna för Arbetsmiljöverkets verksamhet. Myndigheten beskriver samtidigt sina rättsliga förutsättningar för att reglera asbestarbete som begränsade, bland annat eftersom den saknar befogenhet att utöva tillsyn över utbildningsanordnare. Arbetsmiljöverket bedömer dessutom att det är osäkert om frågor såsom karenstid och lämplighetsprövning ryms inom myndighetens mandat (se även kapitel 3).[183] Myndigheten har dock inte begärt något förtydligat eller utökat bemyndigande.[184]

Som framgår av kapitel 3 har det under lång tid funnits brister i kvaliteten på asbestutbildningar och i möjligheterna att säkerställa arbetstagares kunskaper. En bidragande orsak till detta är att Arbetsmiljöverket, inom ramen för nuvarande bemyndiganden, saknar möjligheter att införa register över utbildade sanerare, certifiera utbildningsanordnare eller ställa krav på oberoende kunskapsprov. Det har inte heller förts någon dokumenterad dialog mellan regeringen och Arbetsmiljöverket om konsekvenserna av att tidigare branschregister över utbildningar upphört.[185]

181 Skriftligt svar från Regeringskansliet, 2026-05-22.

182 Centrum för arbets- och miljömedicin, ”Nytt EU-direktiv skärper asbestkraven – men mer behöver göras”, hämtad 2026-08-31; Gemensamt remissvar från Sveriges sju arbets- och miljömedicinska kliniker: Umeå, Uppsala, Stockholm, Örebro, Linköping, Göteborg, Syd, *Remissvar angående Arbetsmiljöverkets förslag på tre ändringsföreskrifter rörande asbest*, 2025; intervju med referensperson till granskningen, 2025-09-10; intervju med Byggnads, 2025-09-04.

183 Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025.

184 Skriftligt svar från Regeringskansliet, 2026-05-22.

185 Skriftligt svar från Regeringskansliet, 2026-05-22.

5.2.2 Regeringen har inte ställt krav på uppföljning av verksamheten

Granskningen visar att Arbetsmiljöverket inte har byggt upp de systemstöd och den informationshantering som krävs för att kunna följa upp tillståndsprövning och tillsyn på asbestområdet på ett effektivt sätt (se kapitel 3 och 4). Trots detta har regeringen inte efterfrågat uppföljning på asbestområdet. Redan 2021 konstaterade Statskontoret att Arbetsmiljöverkets uppföljning och analys av verksamheten behövde stärkas för att ge regeringen tillräckligt underlag för att bedöma myndighetens resultat och effektivitet.[186]

Vidare framhålls i regeringens arbetsmiljöstrategi att många dödsfall beror på långvarig exponering och att dödsfallen ofta inträffar långt efter exponeringen. Regeringen framhåller därför att mer uppmärksamhet behöver läggas på bland annat kemiska riskfaktorer och statistisk uppföljning av dessa.[187] Regeringen har även i myndighetsdialoger lyft vikten av en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn.[188] Trots detta har regeringen inte efterfrågat eller ställt krav på att tillsynsverksamheten på asbestområdet ska vara utformad på ett sätt som möjliggör systematisk uppföljning och utvärdering.[189]

5.2.3 Regeringen har inte tagit initiativ till samordning av statistik

I granskningen har vi samkört statistik över anmälningar och tillstånd avseende asbesthantering från Arbetsmiljöverket med uppgifter i Naturvårdsverkets avfallsregister (se avsnitt 3.4.2). Vår analys visar att registren inte är utformade för att enkelt kunna kopplas samman.

Regeringen har arbetat med samordning mellan myndigheter inom närliggande områden, såsom arbetslivskriminalitet.[190] På asbestområdet har regeringen dock inte tagit initiativ till att systematiskt samordna information. Arbetsmiljöverket har exempelvis inte getts möjlighet att koppla sin tillstånds- och tillsynsstatistik till Naturvårdsverkets avfallsregister, trots att sådan information skulle kunna bidra till att identifiera verksamheter med förhöjd risk för regelöverträdelser. Även forskare på området pekar på möjligheterna med samkörning av olika register.[191]

Exempel från andra länder visar även att det är möjligt att arbeta mer systematiskt med samkörning av statistik på asbestområdet. En granskning av asbesttillsynen från den danska riksrevisionen visar att motsvarigheten till Arbetsmiljöverket sedan 2019 har rättslig möjlighet att samla in, behandla och samköra uppgifter från andra myndigheter i sin tillsyn. Den danska riksrevisionen rekommenderar att sådana uppgifter i större utsträckning kombineras med myndighetens egna data för att möjliggöra en mer träffsäker asbesttillsyn.[192]

---

186 Statskontoret, *Arbetsmiljöverkets interna styrning och tillsynens effektivitet efter resursförstärkningen*, 2021.
187 Skr. 2025/26:266, s. 16.
188 Sammanställning av myndighetsdialogen med Arbetsmiljöverket 2019 till 2025, 2025-09-30.
189 Skriftligt svar från Regeringskansliet, 2026-05-22.
190 Regeringsbeslut A2022/00333.
191 Intervju med referensperson till granskningen, 2025-09-10.
192 Rigsrevisionen, *Tilsynsindsatsen over for ulovligt asbestarbejde*, 2025.

6 Slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionens övergripande slutsats är att tillståndsprövning och tillsyn av arbete med asbest inte fungerar effektivt. Bristerna avser såväl systemet med asbestutbildningar som Arbetsmiljöverkets interna styrning, organisation och förutsättningar för att bedriva en riskbaserad tillsyn. Regeringen har samtidigt varit sen med att hantera kända problem på området. Sammantaget försvårar dessa brister det samlade arbetet med att förhindra asbestexponering.

Systemet med asbestutbildningar har betydande brister. Kvaliteten på utbildningarna skiftar och det saknas en oberoende kontroll av att kursdeltagare får med sig tillräckliga kunskaper för att hantera asbest på ett säkert sätt. Utbildningsintygen utgör därmed ingen garanti för att arbetstagare har den kompetens som krävs. Dessa brister innebär att Arbetsmiljöverket inte har förutsättningar för att bedöma faktisk kompetens i tillståndsprövningen. Trots detta har myndigheten inte hemställt till regeringen om ett utökat bemyndigande.

Arbetsmiljöverkets asbestföreskrifter är inte tydliga nog. Såväl inspektörer som branschföreträdare och fackliga organisationer pekar på att det är svårt att tolka regelverket. Avsaknaden av uppdaterad vägledning och konkreta exempel förstärker otydligheten. Arbetsmiljöverket uppvisar också brister i systemstöd, statistik och datahantering. Detta begränsar myndighetens möjligheter till uppföljning och analys, och därmed förutsättningarna för en systematisk och riskbaserad asbesttillsyn.

Myndigheten har inte heller prioriterat sitt arbete med att utveckla strukturer för kunskapsdelning, kompetensförsörjning och ett sammanhållet arbetssätt på området. Svag styrning och en decentraliserad organisation har bidragit till variationer i arbetssätt och bedömningar mellan regioner och inspektörer, även om Arbetsmiljöverket nyligen vidtagit åtgärder för ökad enhetlighet.

Regeringens åtgärder på asbestområdet har kommit sent och varit begränsade. Trots att brister i utbildningssystemet varit kända under lång tid har regeringen först nyligen gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder. Några beslutade förändringar av systemet har ännu inte genomförts. Regeringen har inte heller vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för ett mer systematiskt och förebyggande arbete med att identifiera asbest i byggnader, eller för en mer riskbaserad tillsyn.

Sammantaget bedömer Riksrevisionen att det är angeläget att både Arbetsmiljöverket och regeringen vidtar ytterligare åtgärder för att minska de arbetsmiljörisker som är förknippade med asbestexponering.

6.1 Systemet med asbestutbildningar har stora brister

Riksrevisionens slutsats är att det nuvarande utbildningssystemet för personer som genom sitt arbete kan exponeras för asbest har betydande brister.

Regelverket förutsätter att utbildningen ger arbetstagare tillräckliga kunskaper för att kunna arbeta säkert med asbest, men det saknas en ordning som verifierar detta. Kunskapsprov genomförs visserligen, men dessa administreras och bedöms av utbildningsanordnarna själva. Detta medför stora variationer i utbildningarnas kvalitet och svaga incitament för att underkänna kursdeltagare. Avsaknaden av oberoende prövning, i kombination med att utbildningsmarknaden i praktiken är oreglerad, innebär att utbildningsintygen inte ger en tillförlitlig bild av arbetstagarnas kompetens. Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning omfattar en kontroll av utbildningsintyg, men inte av om arbetstagarna faktiskt besitter de kunskaper som krävs för att arbeta säkert med asbest.

Arbetsmiljöverket har även begränsade möjligheter att kontrollera eller ställa krav på utbildningsanordnarna. Granskningen visar exempelvis att det saknas en närmare reglering av utbildningarnas innehåll och genomförande, inte minst vad gäller de praktiska momenten. Myndigheten bedömer att den saknar bemyndigande att rikta föreskrifter till utbildningsanordnare. Systemet bygger därför i hög grad på att de uppgifter som utbildningsanordnare och arbetsgivare lämnar är korrekta.

Riksrevisionens enkät till asbestinspektörer visar att kunskapen om asbestrisker ofta bedöms vara låg hos byggherrar, byggarbetsmiljösamordnare och andra aktörer på byggarbetsplatser. Detta är problematiskt eftersom dessa aktörer har en central roll i att förebygga arbetsmiljörisker i byggprojekt, bland annat genom att kartlägga förekomsten av asbest och andra miljöfarliga ämnen inför rivningar eller ombyggnationer. Sammantaget understryker detta betydelsen av att de aktörer som ansvarar för att säkerställa att arbetet planeras och genomförs på ett säkert sätt också har tillräckliga och tillämpbara kunskaper om asbest.

Iakttagelser från arbetsplatsbesök samt intervjuer med inspektörer och andra aktörer på området tyder på att asbestarbete ofta utförs under tidspress. De arbetstagare som utför rivnings- eller saneringsarbete kan samtidigt ha begränsade möjligheter att påverka sina arbetsvillkor eller påtala brister i arbetsmiljön. Dessutom visar granskningen på återkommande problem gällande användningen av personlig skyddsutrustning såsom andningsmask och tillämpningen av skyddsinstruktioner på arbetsplatsen. Detta förstärker bilden av att utbildningssystemet inte är tillräckligt för att se till att asbestsanerarna har de kunskaper som krävs för att hantera asbest på ett säkert sätt.

Riksrevisionen konstaterar att Arbetsmiljöverket under lång tid har identifierat brister i utbildningssystemet som myndigheten bedömer ligger utanför dess bemyndigande att åtgärda. Trots detta har myndigheten inte hemställt till regeringen om ett utökat

mandat för att stärka kvalitetssäkringen av utbildningarna och kontrollen av arbetstagarnas kunskaper. Under granskningen har Arbetsmiljöverket fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest. Uppdraget slutredovisades i oktober 2026. Riksrevisionen bedömer att det är centralt att detta arbete leder till åtgärder som ger arbetstagare tillräckliga kunskaper för att arbeta säkert med asbest.

6.2 Bristande styrning försvårar en enhetlig och effektiv asbesttillsyn

Riksrevisionens slutsats är att Arbetsmiljöverkets interna styrning inte har varit tillräcklig för att åstadkomma en enhetlig och effektiv asbesttillsyn. Otydliga föreskrifter, avsaknad av gemensamma arbetssätt och ett begränsat metod- och kunskapsstöd har bidragit till variationer i bedömningar och arbetssätt mellan regioner och inspektörer. Samtidigt har bristande kompetensförsörjning begränsat möjligheterna till lärande och erfarenhetsutbyte inom myndigheten.

Den myndighetsövergripande vägledningen för asbesttillsyn har inte uppdaterats sedan 2012 och är därmed inte anpassad till nu gällande regelverk. Samtidigt är dess status inom myndigheten otydlig. Dessutom varierar kännedomen om vägledningen bland de inspektörer som bedriver asbesttillsyn, vilket innebär att den inte fungerar som en gemensam utgångspunkt för en enhetlig tillämpning. Bristen på centralt framtaget stöd har också medfört att lokala inspektionsstöd utvecklats, vilket ytterligare försämrar möjligheten till en enhetlig asbesttillsyn.

Granskningen visar att asbesttillsynen är koncentrerad till ett fåtal inspektörer i varje region och att det saknas en tydlig plan för deras kompetensförsörjning. Förutsättningarna för systematiskt kunskaps- och erfarenhetsutbyte är begränsade. De nationella forum som finns ger inte tillräckligt stöd för att skapa samsyn och sprida erfarenheter. Att inspektörer har organiserat egna informella forum tyder på att myndighetens ordinarie strukturer inte tillgodoser de behov som finns. Nio av tio asbestinspektörer uppger att information och kunskap i frågor som rör asbest inte delas effektivt mellan olika delar av organisationen.

Enligt Riksrevisionen har Arbetsmiljöverkets decentraliserade organisation och bristande nationella styrning lett till en alltför stor variation i bedömningar och arbetssätt mellan olika delar av myndigheten. Det försvårar en enhetlig tillämpning och begränsar möjligheterna till systematisk uppföljning och lärande på myndighetsnivå. Bristande samordning och oklara kommunikationsvägar mellan olika delar av verksamheten förstärker dessa problem. En enhetlig tillsyn försvåras också av att asbestföreskrifterna uppfattas som otydliga, särskilt i förhållande till övriga föreskrifter för bygg- och anläggningsarbete.

Sammantaget bedömer Riksrevisionen att Arbetsmiljöverket ännu inte har etablerat de strukturer och stöd som krävs för en likvärdig och effektiv tillsyn av asbestarbete. Samtidigt är det positivt att myndigheten under det senaste året vidtagit åtgärder, bland annat genom att ta fram nya stödmaterial för att utveckla tillstånds- och tillsynsprocesserna som är kopplade till asbest.

6.3 Brister i systemstöd och statistik gör tillsynen mindre träffsäker och försvårar uppföljning

Riksrevisionen bedömer att Arbetsmiljöverkets möjligheter att bedriva en träffsäker och riskbaserad tillsyn på asbestområdet minskar på grund av brister i systemstöd, statistik och informationshantering. Även om Arbetsmiljöverket har initierat ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker tillsyn visar granskningen på begränsade möjligheter att rikta tillsynen till arbetsställen där risken för brister i arbetsmiljön är som störst.

Bristerna består bland annat i att asbestinspektioner, till följd av otydlig central styrning och eftersatta system, inte har registrerats på samma sätt över landet. Det är först nyligen som asbestinspektioner har kunnat särskiljas i myndighetens egen verksamhetsstatistik. Myndigheten har därmed saknat förutsättningar för en ändamålsenlig uppföljning och analys av tillsynsverksamheten på asbestområdet. Flera av de brister som identifierats i denna granskning är inte nya. Riksrevisionen konstaterade redan 2016 att Arbetsmiljöverkets statistik och uppföljning hade betydande brister, bland annat på grund av otillräckliga insatser för att utveckla statistiken. Vår granskning visar att flera problem fortfarande består.

Att Arbetsmiljöverkets informations- och diariesystem inte är integrerade medför även omfattande manuell hantering. Det ökar risken för fel och gör det svårare att styra tillsynen utifrån risk. Det riskbaserade arbetet hämmas ytterligare av att antalet genomförda inspektioner, snarare än ett riskbaserat urval av arbetsställen, har en framträdande roll i den regionala styrningen.

Arbetsmiljöverkets målbild för 2035 är att styra mer på effekt och lärande samt arbeta data- och behovsdrivet. Granskningen visar dock att myndigheten ännu har begränsade möjligheter att använda data och information för uppföljning, analys och riskbaserad tillsyn på asbestområdet. Exempel från andra nordiska länder visar att det finns mer utvecklade arbetssätt för att använda register och andra data i asbesttillsynen. Finland har sedan länge ett offentligt register över företag med asbesttillstånd, i Danmark finns förutsättningar för att använda asbestdata från andra myndigheter i inspektionsverksamheten och i Norge arbetar man mer systematiskt med urvalet av arbetsställen att inspektera.

6.4 Regeringens åtgärder har varit sena och begränsade

Riksrevisionen bedömer att regeringen inte har varit tillräckligt aktiv i asbestfrågan. Trots att både Arbetsmiljöverket och Boverket har redovisat stora brister i utbildningarna och kunskapsläget gällande asbest var det först nyligen som regeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att lämna förslag på åtgärder. Kända brister i systemet för asbestutbildningar har därmed inte åtgärdats.

Erfarenheter från andra europeiska länder pekar på att mer systematiska krav på inventering i byggnader kan bidra till mer kunskap om förekomsten av asbest. Riksrevisionen konstaterar vidare att krav på inventering finns för sjöfarten, där alla svenskregistrerade fartyg ska ha genomgått en asbestinventering. Regeringen har dock inte tagit några initiativ till mer systematiska krav på inventering av asbest i byggnader. Granskningen visar samtidigt att kvaliteten i de miljöinventeringar som redan genomförs varierar, vilket ytterligare begränsar möjligheterna att få en tillförlitlig bild av förekomsten av asbest. Regleringen av asbest skiljer sig därmed från regleringen av PCB, som bygger på krav på inventering av förekomsten. För asbest aktualiseras frågan i regel först i samband med rivning eller renovering.

I regleringsbrevet för 2025 fick Arbetsmiljöverket i uppdrag att under perioden 2025–2028 bedriva ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn. Granskningen visar dock att detta ännu inte har fått något tydligt genomslag på asbestområdet. Samtidigt finns det enligt Riksrevisionen möjligheter att utveckla tillsynen i en mer riskbaserad riktning. Det kräver dels att Arbetsmiljöverket utvecklar sitt arbete med att samla in, dela och analysera relevanta uppgifter inom ramen för nuvarande mandat, dels att myndigheten ges bättre möjligheter att få tillgång till och använda information som är relevant för tillsynen.

6.5 Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Stärk styrningen och kontrollen av asbestutbildningarna så att de ger tillräckliga och praktiskt tillämpbara kunskaper om säker hantering av asbest.
- Utred Arbetsmiljöverkets möjlighet att samköra uppgifter från andra myndigheter för en mer effektiv asbesttillsyn.
- Ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda krav på inventering av asbest i byggnader uppförda före asbestförbudet för att öka kunskapen om förekomsten av asbest.

Till Arbetsmiljöverket

- Utforma asbestföreskrifterna så att de blir tydligare för berörda aktörer och skapar bättre förutsättningar för en enhetlig och rättssäker tillsyn.
- Utveckla asbesttillsynen så att den blir mer riskbaserad, uppföljningsbar och enhetlig. För att uppnå detta bör Arbetsmiljöverket:
    - se till att systemstöd som möjliggör en mer riskbaserad asbesttillsyn kommer på plats
    - samla in relevant statistik som möjliggör systematisk uppföljning av asbestärenden över tid
    - utveckla ändamålsenliga forum för erfarenhets- och kunskapsutbyte och säkerställa att samtliga inspektörer som genomför asbestinspektioner har genomgått en asbestutbildning
    - ta fram gemensamma metodstöd för planering, genomförande och dokumentation av asbesttillsyn.

Ordlista

Asbest
Samlingsnamn för krysotil (vit asbest), krokidolit (blå asbest) och amosit (brun asbest) samt de fibrösa formerna av silikatmineralen antofyllit, tremolit och aktinolit.

Asbesthaltigt damm
Damm som innehåller luftburna eller på ytor avsatta asbestfibrer.

Bearbetning och behandling
Hantering som innebär ingrepp i asbest eller asbesthaltigt material i samband med underhåll eller reparation av byggnad eller teknisk anordning.

Föreläggande
Ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller ska genomföra en viss åtgärd.

Hantering av asbest eller asbesthaltigt material
Arbete med asbest eller asbesthaltigt material som medför eller kan medföra exponering för asbesthaltigt damm.

Inspektionsmeddelande
Brev till den som blivit inspekterad som beskriver brister som upptäcktes vid inspektionen och vad som behöver rättas till.

Rivning
Demontering av en byggnad, en byggnadsdel, en teknisk anordning eller en del av en sådan anordning som innehåller asbest eller asbesthaltigt material.

Sanering
Avlägsnande eller omhändertagande av asbest, asbesthaltigt material eller asbesthaltigt damm, inklusive insamling av löst material som innehåller asbest.

Referenslista

Litteratur

Arbetsmiljöverket, *Arbetsrelaterad dödlighet – delrapport 1*, kunskapssammanställning 2019:3, 2019.

Arbetsmiljöverket, *Asbest – vissa rättsliga frågor*, 2025.

Arbetsmiljöverket, *Beslut om revidering av föreskrifterna om asbest*, dnr 2026/037755, 2026.

Arbetsmiljöverket, *Handläggning av tillståndsansökningar samt eventuell återkallelse av tillstånd för arbete med asbest enligt föreskrifterna (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten – Rutiner*, dnr A2024/066534, 2025.

Arbetsmiljöverket, *Kontroll vid ansökningar om tillstånd för rivning/sanering och sanering av asbest – Tillsynsstöd*, dnr 2026/004275, 2026.

Arbetsmiljöverket, *Nulägesbild av Arbetsmiljöverket juni 2024*, 2024.

Arbetsmiljöverket, *Redovisning av Arbetsmiljöverkets arbete med asbest och förslag på åtgärder vad gäller utbildning om asbest*, dnr 2022/038597, 2023.

Arbetsmiljöverket, *Redovisning av förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper för att arbeta säkert med asbest*, dnr 2025/080435, 2026.

Arbetsmiljöverket, *Uppdragsbeskrivning – Revidering av väglednings-PM för asbest*, dnr 2025/026474, 2025.

Arbetsmiljöverket, *Uppdragsbeskrivning – Utveckla tillstånds- och tillsynsprocesserna kopplade till asbest*, dnr 2024/071820, 2025.

Arbetsmiljöverket, *Årsredovisning 2025*, 2026.

Boverket, *Uppdrag att förbättra kunskapsnivån om hantering av asbest i byggnader*, Rapport 2023:14, 2023.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet.

Europeiska kommissionen, *Guidelines for managing asbestos related health and safety risks at work*, 2025.

Gemensamt remissvar från Sveriges sju arbets- och miljömedicinska kliniker: Umeå, Uppsala, Stockholm, Örebro, Linköping, Göteborg, Syd, *Remissvar angående Arbetsmiljöverkets förslag på tre ändringsföreskrifter rörande asbest*, dnr 2024/060237, 2025.

Rigsrevisionen, *Tilsynsindsatsen over for ulovligt asbestarbejde*, 12/2024, 2025.

Riksrevisionen, *En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet*, RiR 2016:23, 2016.

Statskontoret, *Arbetsmiljöverkets interna styrning och tillsynens effektivitet efter resursförstärkningen*, Rapport 2021:7, 2021.

The Control of Asbestos Regulations 2012 (SI 2012/632).

Riksdagstryck

Arbetsmiljöförordning (1977:1166).

Arbetsmiljölag (1977:1160).

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete – grundläggande skyldigheter för dig med arbetsgivaransvar.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:3) om projektering och byggarbetsmiljösamordning – grundläggande skyldigheter.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2025:6) om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten.

Bet. 2012/13:KU10, *Granskning av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning*.

Boverkets föreskrifter om ändring av Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd.

Brottsbalken (1962:700).

Förordning (2007:19) om PCB m.m.

Förordning (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket.

Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2022:2).

Prop. 2009/10:175, *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt*, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315.

Prop. 2024/25:1, *Budgetpropositionen för 2025*.

Regeringsbeslut A2022/00333, *Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan*.

Regeringsbeslut A2022/00995, *Uppdrag att redovisa myndighetens arbete med asbest och förslag på åtgärder vad gäller utbildning och asbest*.

Regeringsbeslut Fi2022/02181, *Uppdrag att förbättra kunskapsnivån om hantering av asbest i byggnader*.

Regeringsbeslut A2023/00160, A2025/01272, *Uppdrag till Arbetsmiljöverket att redovisa förslag på åtgärder för att säkerställa att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om asbest*.

Regeringsbeslut A2024/01411 (delvis), A2024/01446, *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Arbetsmiljöverket*.

Regeringsbeslut A2024/01109, *Ändring av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan*.

Skr. 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, bet. 2009/10:FiU12, rskr. 2009/10:210.

Skr. 2025/26:266, *En god arbetsmiljö i ett föränderligt arbetsliv – regeringens arbetsmiljöstrategi för 2026–2031*.

Webbsidor

Arbetarskydd, ”Byggnads: Falska skyddsombud ger uttalande vid ansökan av arbetstillstånd”, https://www.arbetarskydd.se/nyheter/byggnads-falska-skyddsombud-ger-uttalande-vid-ansoekan-av-asbestillstand/4491260, hämtad 2026-09-09.

Arbetarskydd, ”Luckor i regelverket gjorde att företag kunde fuska med rapportering av asbest”, https://www.arbetarskydd.se/arbetsskador/luckor-i-regelverket-gjorde-att-foeretag-kunde-fuska-med-rapportering-av-asbest/4461017, hämtad 2026-08-27.

Arbetet, ”Slarv med livsfarlig asbest har fortsatt trots förbud – nu lovas hårdare tag”, https://arbetet.se/2025/11/28/slarv-med-livsfarlig-asbest-har-fortsatt-trots-forbud-nu-lovas-hardare-tag/, hämtad 2026-09-15.

Arbetet, ”Så kan slarv med asbest fortsätta – barnfamiljen drabbad”, https://arbetet.se/2021/11/22/sa-kan-slarv-med-asbest-fortsatta-barnfamiljen-drabbad/, hämtad 2026-09-15.

Centrum för arbets- och miljömedicin, ”Nytt EU-direktiv skärper asbestkraven – men mer behöver göras”, https://www.camm.regionstockholm.se/aktuellt/nytt-eu-direktiv-skarper-asbestkraven--men-mer-behover-goras/, hämtad 2026-08-31.

Mondaq, “As Of 23 November 2022, An Asbestos Certificate Is Mandatory When Transferring Real Estate Constructed Before 2001 In Flanders”, https://www.mondaq.com/real-estate/1291978/as-of-23-november-2022-an-asbestos-certificate-is-mandatory-when-transferring-real-estate-constructed-before-2001-in-flanders, hämtad 2026-08-28.

Myndigheten för yrkeshögskolan, ”SeQF – Sveriges referensram för kvalifikationer”, https://www.myh.se/validering-och-seqf/seqf-sveriges-referensram-for-kvalifikationer, hämtad 2026-09-01.

Regeringen, ”Ökade medel till Arbetsmiljöverket för skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra arbetsmiljörisker”, https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/09/okade-medel-till-arbetsmiljoverket-for-skarpt-och-effektivare-tillsyn-mot-dodsolyckor-och-andra-arbetsmiljorisker/, hämtad 2026-05-22.

RISE, ”Opartiskhet och oberoende vid certifiering”, https://www.ri.se/sv/certifiering-pa-rise/opartiskhet-och-oberoende-vid-certifiering, hämtad 2026-09-07.

Sveriges Radio, ”Asbestföretag fick nytt tillstånd mitt i granskning: ’Blev fel’”, https://www.sverigesradio.se/artikel/asbestforetag-fick-nytt-tillstand-mitt-i-granskning-blev-fel, hämtad 2025-09-22.

Sveriges Radio, ”Asbestföretag kan gå från utdömt till godkänt – på någon vecka”, https://www.sverigesradio.se/artikel/asbestforetag-kan-ga-fran-utdomt-till-godkant-pa-nagon-vecka, hämtad 2025-10-11.

EN GRANSKNINGSRAPPORT FRÅN RIKSREVISIONEN

Säker hantering av asbest – statens ansvar för tillstånd, tillsyn och kunskap (RiR 2026:27)

Asbest har varit förbjudet i Sverige sedan 1982, men finns fortfarande kvar i många äldre byggnader. Arbetstagare riskerar därför fortfarande att exponeras för asbest i samband med bland annat rivning, sanering och renovering. Riksrevisionen har granskat om Arbetsmiljöverkets tillståndsprövning och tillsyn av arbete med asbest fungerar effektivt. Även regeringens styrning på området ingår i granskningen.

Granskningen visar bland annat att det finns betydande brister i systemet för asbestutbildningar. Framför allt saknas en oberoende kontroll av att arbetstagare som genomgått utbildning faktiskt har de kunskaper som krävs för att arbeta säkert med asbest. Samtidigt är Arbetsmiljöverkets möjligheter att kontrollera utbildningsanordnarna begränsade.

Granskningen visar också att asbesttillsynen inte är tillräckligt enhetlig. Brister i styrning, systemstöd, statistik och informationshantering försvårar dessutom möjligheterna att följa upp verksamheten och rikta tillsynen dit riskerna är störst. Regeringen har samtidigt varit sen med att hantera kända problem på området.

Sammantaget försvårar bristerna arbetet med att förebygga asbestexponering på ett effektivt sätt.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att stärka styrningen och kontrollen av asbestutbildningarna, utreda möjligheterna till samkörning av myndighetsuppgifter och låta utreda krav på inventering av asbest i äldre byggnader. Arbetsmiljöverket bör bland annat tydliggöra asbestföreskrifterna och utveckla tillsynen så att den blir mer riskbaserad, uppföljningsbar och enhetlig.

RIKS REVISIONEN

Riksrevisionen
www.riksrevisionen.se
S:t Eriksgatan 117
Box 6181, 102 33 Stockholm
08-5171 40 00